

ELOKAPINAN KANSALAISTOTTELEMATTOMUUS

Sisällönanalyysi kansalaistottelemattomuuteen liittyvistä argumenteista
ja näkemyksistä Helsingin Sanomissa ja Yle Uutisissa

Sofia Heiskanen

Kandidaatintutkielma

Yhteiskuntapolitiikka

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2022

TIIVISTELMÄ

Elokapinan kansalaistottelemattomuus : Sisällönanalyysi kansalaistottelemattomuuteen liittyvistä argumenteista ja näkemyksistä Helsingin Sanomissa ja Yle Uutisissa

Sofia Heiskanen

Yhteiskuntapolitiikka

Kandidaatintutkielma

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

Jyväskylän yliopisto

Ohjaaja: Antti Puupponen

Kevät 2022

Sivumäärä: 32 + liitteet

Tutkielmassa pyrin selvittämään sitä, miten kansalaistottelemattomuutta käsitellään valtakunnallisten medioiden lehtiartikkeleissa. Tutkimustehtävänä on pohtia millaisia argumentteja ja näkemyksiä Helsingin Sanomien sekä Yle Uutisten verkkojulkaisuissa esitetään Elokapinan suoraa toimintaa, eli kansalaistottelemattomuutta kohtaan. Tutkielman aineistoksi on valittu 30 lehtiartikkelia aikaväliltä 10.4.2019–19.11.2021. Tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä toimii suomalaisen ympäristöliikkeen ja ilmastoaktiivisuuden taustoittaminen, kansalaistottelemattomuuden tunnuspiirteiden määrittely sekä Elokapina-ympäristöliikkeen syntyhistorian, tavoitteiden ja toimintatapojen määrittely. Analysoin tutkimuksen tuloksia teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla. Analyysimenetelmä mahdollistaa sen, että tutkimusta voi tehdä sekä teorian ohjaamana että aineiston ehdoilla.

Toistuvien argumenttien pohjalta muodostui neljä teemaa: kansalaistottelemattomuuden häiriö, ilmastokriisi tarvitsee kansalaistottelemattomuutta, kansalaistottelemattomuus on vaikuttava aktiivisuuden muoto ja kansalaistottelemattomuus muodostaa yhteiskuntaan jakolinjoja. Johtopäätöksessä liitän tutkimuksen tulokset kansalaistottelemattomuuden kontekstiin ja esittelen aineiston argumenttien ja näkemysten pohjalta havaitsemani kaksi ristiriitaa. Toinen ristiriidoista liittyy näkemyseroihin kansalaistottelemattomuuden laillisuudesta, ja toinen puolestaan siihen, nähdäänkö kansalaistottelemattomuuden yhdistävän ihmisiä vai vievän kauemmas Elokapina-ympäristöliikkeestä.

Avainsanat: kansalaistottelemattomuus, ympäristöliikkeet, ympäristöaktiivisuus, mielenosoitukset

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	4
2. TUTKIELMAN VIITEKEHYS.....	5
2.1. Ympäristöaktivismi Suomessa	5
2.1.1. Suomalaisen ympäristöliikkeen tausta	5
2.1.2. Ympäristöliikkeen uusin aalto	7
2.2. Kansalaistottelemattomuus	9
2.3. Elokapina	13
3. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	16
3.1. Aineisto	17
3.2. Laadullinen tutkimus ja teoriaohjaava sisällönanalyysi	18
3.3. Tutkimusetiikka	22
4. TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	23
4.1. Kansalaistottelemattomuuden häiriö	23
4.2. Ilmastokriisi tarvitsee kansalaistottelemattomuutta.....	26
4.3. Kansalaistottelemattomuus on vaikuttava aktivismin muoto	27
4.4. Kansalaistottelemattomuus muodostaa yhteiskuntaan jakolinjoja	29
5. JOHTOPÄÄTÖKSET	31
6. LÄHTEET.....	36
LIITTEET: LEHTIARTIKKELIT	38

1. JOHDANTO

Poliisi käytti kaasusumutetta keskellä Helsingin Kaisaniemenkatua istuneita mielenosoittajia kohtaan vuoden 2020 lokakuussa. Mielenosoittajat olivat katkaisseet liikenteen vaatiakseen Suomen hallitukselta kunnianhimoisempia ilmastotekoja. Pian tapahtuneen jälkeen eri mediat täyttyivät mielipiteistä ja kysymyksistä mielenilmauksen takana olevaa Elokapina-ympäristöliikettä ja sen toimintatapoja kohtaan. Elokapina käyttää väkivallatonta suoraa toimintaa ja kansalaistottelemattomuutta, jolla liike uskoo vaikuttavansa ilmastokriisin torjuntaan. Elokapinan viesti on selvä: tulemme kohtaamaan ilmasto- ja ekologisen hätätilan, joka muodostaa eksistentiaalisen uhan ihmiskunnan olemassaololle (Booth 2019, 257). Viimeistään Kaisaniemenkadun tapahtuman jälkeen Elokapinasta on uutisoitu paljon suomalaisissa medioissa, ja se on saanut paljon näkyvyyttä suurempien protestiensä aikana, joita ovat olleet muun muassa kesä- ja syyskapinana tunnetut aktiot.

Medialla ja viestinnällä on suuri vaikutus siihen, kuinka ympäristöasioita käsitellään politiikassa ja julkisessa keskustelussa, kuinka yleisön mielipiteet muodostuvat ja mitä asioita nousee esille yhteiskunnalliseen tietoisuuteen. (Kulenius, Noppari & Reunanen 2009, 18 ; Väliverronen 2014, 135). Ilmastokriisistä puhutaan yhtenä suurimmista haasteista, ja siitä keskustelu on iskostunut myös valtavirran ja politiikan piiriin (Vaarakallio & Eskelinen 2021, 24). Viimeisimmässä ilmastonmuutokseen liittyvässä keskustelussa on siirrytty painottamaan erityisesti toiminnan nopeuttamista ja tekojen kiireellisyyttä (Stranius 2021, 42).

Yhteiskuntapolitiikassa ollaan kiinnostuneita yhteiskunnallisesta muutoksesta ja ihmisten hyvinvointia uhkaavista kriiseistä, kuten ilmastokriisistä, ja niiden ehkäisemisestä. Elokapinalla on omat keinonsa, joilla se pyrkii edistämään ihmisten hyvinvointia vaikuttamalla politiikkaan, yhteiskunnan rakenteiden muuttamiseen sekä yhteiskunnalliseen toimintaan. Yhteiskuntapolitiikan kannalta aihe on tärkeä, koska medioissa käyty keskustelu kansalaisliikehdinnästä luo pohjaa sille tavalle, jolla viranomaiset ja poliitikot suhtautuvat kansalaisliikkeisiin. Siksi on tärkeää

analysoida argumentteja, joita medioissa on esitetty kansalaistottelemattomuuteen liittyen.

Ympäristöliikkeen viimeisimmästä aallosta, johon myös Elokapina kuuluu, ei ole vielä ilmiön ajankohtaisuuden vuoksi paljoa tutkittua tietoa. Tutkimuksen tarkoituksena on näin ollen kuvata viimeaikaista Elokapinan toimintaan liittyvää uutisointia Helsingin Sanomissa ja Yle Uutisissa. Tutkimuskysymyksenä pohdin, millaisia argumentteja ja näkemyksiä kahdessa suomalaisessa laajalevikkisessä verkkolehdessä esitetään Elokapinan suoraa toimintaa, eli kansalaistottelemattomuutta kohtaan.

Esittelen seuraavaksi ensin yleisesti ilmastoaktivismia ja suomalaista ympäristöliikehdintää. Tämän jälkeen siirryn käsittelemään kansalaistottelemattomuuden ja suoran toiminnan tunnuspiirteitä ja sen historiaa. Tästä siirryn käsittelemään tarkemmin Elokapina-ympäristöliikkeen syntyhistoriaa, tavoitteita ja toimintatapoja. Tutkimuksen viitekehyksen esittelyn jälkeen käyn läpi käyttämäni tutkimusmenetelmää, aineistoa, analyysin vaiheita ja tutkimusetiikkaa, jonka jälkeen siirryn avaamaan tutkimuksen tuloksia. Analysoin tutkimuksen tuloksia teoriaohjaavan sisällönanalyysin kautta liittämällä johtopäätöksissä tutkimuksen tulokset kansalaistottelemattomuuden kontekstiin.

2. TUTKIELMAN VIITEKEHYS

2.1. Ympäristöaktivismi Suomessa

2.1.1. Suomalaisen ympäristöliikehdinnän tausta

Kansalaisaktivismi tarvitsee ympärilleen kansalaisyhteiskuntaa, jossa yhdistyy julkinen toiminta ja kansalaisten itseorganisoituminen (Rasmus 2006, 17). Sirkka Ahosen (2006, 261) mukaan kansalaisyhteiskunnalla on merkittävä rooli päätöksentekijöiden valvomisessa, mikäli ne toimivat piittaamattomasti tai epäoikeudenmukaisesti. Kansalaisyhteiskunta voidaan nähdä muun muassa valtiosta, markkinoista ja perheestä erillisenä areenana. Kansalaisyhteiskunnan toimijat, eli kansalaiset, ovat kokoontuneet yhteen edistääkseen yhteisiä intressejään.

Kansalaiset muodostavat kansalaisyhteiskunnan toimijoina esimerkiksi kansanliikkeitä, järjestöjä, tai yhdistyksiä. (emt., 261).

Ympäristöliikkeillä on merkittävä rooli ympäristöpolitiikan toteutumisessa, ihmisten asenteiden muuttamisessa ja ympäristökysymysten esille tuomisessa. Ympäristöliikkeiden tavoitteena on ohjata ihmiskuntaa kohti ekologisesti kestävämpää tulevaisuutta, ja toiminta voi olla joko paikallista tai valtioiden kansallisrajoja ylittävää. (Wapner 1996, 152–156). Ympäristöliikkeen ympäristöetuliite voi olla hyvinkin tulkinnanvarainen. Ymmärryksemme ympäristön käsitteen merkityksestä perustuu noin neljä vuosikymmentä sitten tapahtuneeseen ympäristöherätykseen. Ennen ympäristöherätystä ”ympäristö” on ymmärretty jonkin tietyn yksikön ympärillä olevien asioiden ja ilmiöiden kokonaisuutena. Ympäristöherätyksen jälkeen termi on puolestaan ymmärretty osana inhimillisen elämän perustaa, jota uhkaa ihmisten toiminnan aiheuttama tuho. (Haila 2001, 9).

Modernin ympäristöliikehdinnän historiassa ympäristökysymykset ovat nousseet kansalaisyhteiskunnan aloitteesta julkiseen ja yhteiskunnalliseen keskusteluun aaltomaisesti aina 1960-luvulta nykypäivään. Konttisen ja Peltokosken (2004) mukaan yhteiskunnallisille liikkeille on tunnusomaista näyttäytyä syklisten nousujen ja laskujen kautta. Ympäristöliikkeiden toiminnassa voi esiintyä välillä aktiivisia ja välillä hiljaisempia ajanjaksoja, ja joskus puolestaan monet asiakysymykset voivat tulla lähes samanaikaisesti ajankohtaisiksi. (emt., 36).

Suomalaisesta viitekehystä tarkasteltuna, ympäristöliikehdinnän juuret ovat peräisin 1900-luvun puoliväliltä. Suomessa on esiintynyt aikaisemmin arviolta neljä korkean aktiivisuuden kautta, jotka sijoittuvat ympäristöherätykseen ja sen jälkeiseen aikaan. Ensimmäinen kausi sijoittuu vuosille 1967–70, toinen 1979–82 ja kolmas vuodesta 1987 1990-luvulle. Neljäs aalto sai alkunsa 1990-luvulta ja se puolestaan edustaa tietynlaista jatkuvuutta aikaisempiin aaltoihin nähden, ja protestoinnissa ruohonjuuritason toiminta nousi keskeiseen asemaan. (emt., 9). Suomalaisen ympäristöliikkeen eri aikakausilla ja aalloilla on paljon yhteistä. Ympäristöliikehdintä on muun muassa lisännyt yleistä ympäristötietoisuutta ja vaikuttanut yhteiskunnallisten normien muuttumiseen. (Vaarakallio & Eskelinen

2021, 24). Ympäristökysymykset olivat 2000-luvun alussa osa julkista keskustelua, ja myös ilmastokysymys oli jo nostanut päätään. Tästä huolimatta tuolloin Suomessa oli rajallinen määrä ympäristöjärjestöjä, joissa oli vain muutamia ilmastotyötä tekeviä ihmisiä. (Stranius 2021, 31).

2.1.2. Ympäristöliikkeen uusin aalto

Ympäristöliikkeen uusin aalto, on luonteeltaan nopeasti kasvavaa ulkoparlamentaarisista ympäristöliikehdintää, josta Greta Thunbergin perustama kansainvälinen nuorten koululakkoliike ja tässä tutkielmassa käsittelemäni Elokapina ovat vain muutama esimerkki. Uudenlainen ympäristöliikehdintä on luonut uusia ja tunnusomaisia käytäntöjä, keinoja ja keskustelukulttuuria.

Vuoden 2018 hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin (IPCC) ilmastoraportin tulokset ovat johtaneet poikkeukselliseen kansalaisyhteiskunnan aktivoitumiseen luonnon ja ilmaston suojelemiseksi (Reponen 2021, 127). Raportin (IPCC 2018) mukaan suuryritysten, julkisorganisaatioiden sekä yksilöiden tulisi tehdä radikaaleja päästövähennyksiä tähdäten Pariisin ilmastopimuksen (2015) tavoitteisiin. Valtioiden olisi pyrittävä toimiin, joilla ilmaston lämpeneminen ei nousisi yli 1,5 asteen ja maailmanlaajuiset kasvihuonekaasupäästöt saataisiin mahdollisimman nopeasti laskuun. IPCC:n ilmastoraportti vahvistaa tieteellistä yksimielisyyttä siitä, että nykyiset muutokset globaalissa ilmastossa ovat seurausta ihmisten toiminnasta, ja se korostaa muutosten seurausten vakavuutta. Vakavat ympäristön muutokset nähdään mm. merenpinnan nousussa, äärimmäisissä sääilmiöissä, kuivuudessa, tulvissa, biologisen monimuotoisuuden vähenemisessä, valtamerien happamoitumisessa sekä kielteisissä vaikutuksissa ihmisten terveyteen. (IPCC 2018).

Myös Suomi pyrkii toteuttamaan Pariisin ilmastopimuksen (2015) tavoitteita. Suomalainen poliittinen järjestelmä ei ole vielä tähän mennessä kyennyt osoittamaan sellaista ympäristö- ja ilmastopoliittikkaa, joka turvaisi tulevaisuuden myös tuleville sukupolville (Vaarakallio & Eskelinen 2021, 11). Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa (10.12.2019) kuitenkin todetaan, että Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali hyvinvointiyhteiskunta vuoteen 2035 mennessä. Suomi on myös

pyrkinyt uudistamaan ja vahvistamaan ilmastolakia, jotta tämä tavoite toteutuisi (Ympäristöministeriö). Suomen hallitus on sitoutunut uudistamaan ilmastopolitiikkaa siten, että maan oma osuus maailman keskilämpötilan noususta pystyttäisiin rajoittamaan 1,5 asteeseen (Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019, 34).

Ajan väheneminen ja huoli tulevaisuudesta on aiheuttanut uudenlaista ympäristöliikehdintää, ja se on iskostunut myös niiden keskustelukulttuuriin (Vaarakallio & Eskelinen 2021, 18). Uusimman ympäristöliikkeen näkemyksen mukaan ilmastotoimien tekemisellä on kiire, sillä 1,5 asteen tavoitteeseen suhtautetun hiilibudjetin arvioidaan ylittyvän jo seuraavien vuosien sisällä (ks. Carbon Brief, www.carbonbrief.org). Riittävän mittakaavan muutokset tarvittavan nopeassa aikataulussa vaikuttavat poliittisilta mahdottomuuksilta, kuten institutionaalisen vallan käyttäjät usein itsekin väittävät (Vaarakallio & Eskelinen 2021, 11). Tietynlainen tulevaisuuden uhkakuvilta suojautuminen on aina ollut ympäristöliikkeiden tavoite, mutta nyt ilmastomuutoksen kaikista pahimpiin seurauksiin ei pystytä enää vaikuttamaan, ellei valtiot alkaisi pian muuttamaan totuttuja käytäntöjä (Eskelinen & Ryyänen 2021, 69). Kyse ei ole enää vain kaukana tulevaisuudessa siintävästä ilmastomuutoksesta tai kasvihuoneilmaston voimistumisesta, vaan parhaillaan käsillä olevasta ilmastohätätilasta ja ilmastokriisistä (Stranius 2021, 42).

Ympäristösosiologiassa on pitkään oltu yksimielisiä siitä, että yhteiskunnallinen aktivismi on merkittävä ilmastomuutoksen torjunnan keino. (esim. Aronoff ym. 2019, Foster ym. 2011, York ym. 2003). Ilmastoaktiivisuuden uusimmasta aallosta ja sen vaikutuksista, johon muun muassa Elokapina kuuluu, on ilmiön ajankohtaisuuden vuoksi vähän tutkimustietoa. Kuitenkin esimerkiksi Budgen (2020) on havainnut, että sekä kansalaistottelemattomuus että mielenilmaukset ovat kasvattaneet ilmastotoimien hyväksyntää kansalaisten silmissä. Tämä näyttäytyy ilman, että aktivismilla olisi ollut yhteyttä negatiivisten tunteiden lisääntymisenä. Puolestaan Swim ym. (2019) kartoittivat ilmastoprotestien jälkeistä mielipiteiden muutosta Yhdysvalloissa vuonna 2017. Tutkimuksen mukaan protestit lisäsivät

ilmastoaktivismiin oikeuttamista ja ihmisten uskoa siihen, että ilmastokriisi olisi ratkaistavissa.

Yhteiskunnallisessa tutkimuksessa on näiden lisäksi puhuttu 3,5 % säännöstä, jossa ihmiset yhdessä voisivat saada aikaan laajoja yhteiskunnallisia muutoksia. Erica Chenoweth yhdessä tutkija Maria Stephanin kanssa kävivät läpi vuosien 1900 ja 2006 väliltä yhteensä 323 väkivallatonta ja väkivaltaista kansannousua (Chenoweth & Stephan 2011). Tutkimuksessa havaittiin, että muutoksen aikaan saaminen olisi mahdollista, jos muutaman prosentin osuus väestöstä osallistuisi mielenosoituksiin. Toisin sanoen joka ikinen 1900-luvulta lähtöisin oleva rauhanomainen kansanliike - jonka suhdeluku oli 3,5 % - oli onnistunut muutoksen aikaansaamisessa. Muutoksen aikaan saaminen riippuu kuitenkin pitkälti passiivisen tuen määrästä.

Yhteiskunnalliset asiat ja ongelmakohdat, kuten ilmastokriisi, nousevat poliittiselle agendalle usein juuri julkisuuden, kansalaisliikkeiden ja tutkijoiden kautta (Stranius 2021, 31). Ympäristö- ja ilmastohuolen tuomisessa julkisuuteen ovat tutkijoiden ohella olleet ilmastoaktivistit ja ympäristöliike (emt., 43). Yhteiskunta ja demokratia kaipaavat vireää kansalaisyhteiskuntaa, jotka haastavat päätöksentekijöitä ja muuttavat yhteiskunnan rakenteita muutokset mahdollistavaan suuntaan (Ahonen 2006, 261). Kansalaistoimintaa on ollut jo pitkään olemassa, sitä näyttäytyy nyt, ja tulee todennäköisesti näyttäytymään myös tulevaisuudessa.

2.2. Kansalaistottelemattomuus

Koska tutkimukseni näkökulmana toimii ympäristöliike Elokapina ja sen toiminta, eli kansalaistottelemattomuus ja väkivallaton suora toiminta, on mielekästä määritellä seuraavaksi suoran toiminnan ja kansalaistottelemattomuuden käsitteet. Kiinnitän erityisesti huomiota kansalaistottelemattomuuden piirteisiin, sillä analysoin aineistoa kansalaistottelemattomuuden kontekstista.

Suoralla toiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla pyritään vaikuttamaan suoraan asiaan, joka halutaan muuttaa. Kalevi Hölttä (2013) erottaa suoran toiminnan välittömään ja välilliseen toimintaan. Välittömällä suoralla toiminnalla muutosta aiheutetaan suoraan ympäristöön, kuten estämällä liikennettä tai metsän hakkuuta, päästämällä koe-eläimiä karkuun, tunkeutumalla julkisrauhan piiriin tai

loukkaamalla suoraan omaisuuden suojaa. Puolestaan välillisen suoran toiminnan tavoitteena on saada kohde muuttamaan käyttäytymistään painostuksen avulla. Kun toiminta rikkoo lakia, suora toiminta lukeutuu kansalaistottelemattomuudeksi. (Hölttä 2013, 137–139).

Kansalaistottelemattomuudessa on kyse tottelevaisuudesta valtiolle. Kansalaistottelemattomuus on käännetty suoraan englannin kielen termistä “civil disobedience”, joka on peräisin Henry David Thoreau’n (1817–1862) kirjoituksesta *Resistance to Civil Government* (1849). Teoksen nimeksi hän vaihtoi sittemmin *Civil Disobedience*. Thoreaua pidetään ensimmäisenä todellisena kansalaistottelemattomana. Kansalaistottelemattomuudessa on lähes poikkeuksetta ainakin määritelmällisesti kyse laittomasta toiminnasta ja sillä pyritään vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen ja herättämään julkista keskustelua. Toiminnalla pyritään vaikuttamaan esimerkiksi jonkin epäoikeudenmukaisena pidetyn lain muuttamiseen. Kansalaistottelemattomuuden toimijat ovat tietoisia lain rikkomisesta, ja valmiita siihen, että tulevat saamaan teostaan rangaistuksen. (Hölttä 2013, 137–139).

Kansalaistottelemattomuudessa lain rikkomisen voi tapahtua suoraan, jolloin lakia rikotaan aktiivisesti omalla toiminnalla, tai epäsuoraan, jossa lakia rikotaan jättämällä jotain tekemättä. Thoreau ilmentää toiminnallaan lain rikkomisen epäsuoraa keinoa, sillä tämä kertoo esseessään kieltäytyneensä maksamasta veroja. Tarkoituksena oli näyttää, että hän vastustaa alkuperäisväestön kaltoinkohtelua ja orjuutta, sekä Yhdysvaltain käymää sotaa Meksikoa kohtaan. Thoreau’n toimien motiivina oli irrottautua valtiosta, jonka käytäntöjä hän ei pystynyt moraalisesti hyväksymään. Thoreau’n mukaan kansalaisilla tulisi aina olla oikeus ja velvollisuus rikkoa lakia, jos ne koetaan moraalisesti epäoikeudenmukaiseksi (Lauhakangas & Thoreau 1986, 15–44). Thoreau’n perustelut kansalaistottelemattomuudelle ovat edelleen ajankohtaisia, vaikkakin ne ovat yli 170 vuotta vanhoja.

Kansalaistottelemattomuuden yleisin muoto on väkivallaton kansalaistottelemattomuus, jossa ei esimerkiksi vahingoiteta muita eläviä olentoja, vastusteta poliisia kiinniottotilanteessa tai rikota omaisuutta. Bedaun (1991, 8)

mukaan kansalaistottelemattomuuden väkivallattomuus takaa sen, ettei teon poliittinen sanoma jäisi väkivallan toiminnan varjoon. Kansalaistottelemattomuuden väkivallattomuuden määrittely kuitenkin jakaa tutkijoita, ja sille on esitelty kolme määritelmää. Jyrkimmän määrittelyn mukaisesti kansalaistottelemattomuuden väkivallattomuuteen ei liitetä väkivaltaa omaisuutta tai ihmisiä kohtaan. Hieman lievemmän näkemyksen mukaan väkivaltaa ei saa kohdistaa ihmisiin, mutta se ei koske omaisuuden suoja. Viimeinen näkemys puolestaan hyväksyy itsepuolustuksen tapauksissa, joissa väkivalta on tullut esimerkiksi sivullisen tai poliisin aloitteesta. (Bedau 1991, 8).

Kansalaistottelemattomuus liitetään usein lain rikkomisen ja väkivallattomuuden lisäksi toiminnan moraaliseen tarkoitukseen. Hugo Bedau tiivistää kansalaistottelemattomuuden idean: "kansalaistottelemattomuus on lain rikkomista hyvän tarkoituksen vuoksi" (Bedau 1991, 1). Toiminnalla ei tavoitella vain omaa etua, vaan yhteisesti arvokkaista muutoksia. (Hölttä 2013, 137).

Kansalaistottelemattomuuteen lähtemisen syyt liittyvät usein myös toiminnan moraaliseen tarkoitukseen. Dworkin (1985) jaottelee kansalaistottelemattomuuden syyt kolmeen lajiin: omantunnon syihin, oikeudenmukaisuuteen perustuvaan ja tarkoituksenmukaisuus syihin perustuvaan. Omantunnon syyt (integrity-based) viittaavat henkilön omiin arvoihin, joiden mukaan kieltäydytään lakia. Esimerkki tästä on aseistakieltäytyminen. Henkilön ei ole tällöin tarkoitus muuttaa lakia, vaan toimia omantuntonsa mukaan. Puolestaan oikeudenmukaisuuteen perustuvassa (justice-based) kansalaistottelemattomuudessa tavoitteena on pyrkiä korjaamaan jotain yhteiskunnallista epäoikeudenmukaisuutta. Esimerkiksi USA:ssa Vietnamin sotaa vastustavan kansanliikkeen tarkoituksena oli saada kansallinen laki ja politiikka muutettua oikeudenmukaiseksi. Viimeiseksi tarkoituksenmukaisuus syihin perustuvassa (policy-based) kansalaistottelemattomuudessa on tarkoitus muuttaa politiikkaa, joka koetaan vaaralliseksi tai typeräksi kaikille kansalaisille. (Dworkin 1985; Hölttä 2013, 138).

Kansalaistottelemattomuuden historiasta on huomattavissa, että se on ollut merkittävä keino herättää julkista keskustelua ja saada aikaan yhteiskunnallisia muutoksia. Thoreaun Civil Disobedience essee ja kansalaistottelemattomuuden idea

vaikuttivat merkittävästi muun muassa Intian itsenäisyysliikkeen johtaja Mahatma Gandhiin (1869–1947). Gandhi käytti kansalaistottelemattomuutta kuvatakseen kehittämäänsä toimintaideologiaa satyagrahaa - jota voidaan pitää kansalaistottelemattomuuden ensiasteena - jonka avulla hän ajoi Intian itsenäistymistä siirtomaaisäntä Isosta-Britanniasta. Protestimuodossa korostettiin väkivallattomuuden, rangaistuksen hyväksymisen, uhrautuvaisuuden ja julkisuuden ideaaleja, sekä siinä vaadittiin totuuden kertomista ja oikeudenmukaisuutta. Intia osoitti kansalaistottelemattomuuden avulla, ettei heitä voida hallita ja etteivät he suostu alistumaan. (Bedau 1991, 2–11, 131, 144–157, 179–210).

Gandhin kirjoitusten kautta myös ihmisoikeusaktivisti ja Yhdysvaltain kansalaisoikeusliikkeen keskeinen hahmo Martin Luther King (1929–1968) sai kuulla kansalaistottelemattomuudesta, ja alkoi myös toteuttaa sitä. King onnistui järjestämiensä boikottien avulla lopettamaan rotusyrjinnän oikeuttavat Jim Crow-lait, jotka kumottiin 1960-luvulla perustuslain vastaisina. Elleivät Martin Luther King sekä muut Yhdysvaltojen kansalaisoikeusliikkeen aktiivit olisi omaksuneet Intian esimerkkiä kansalaistottelemattomuudesta, olisi sen käsite saattanut jäädä vain historian kirjoihin. Kansalaistottelemattomuudesta tuli kansalaisoikeusliikkeen keskeinen vaikuttamisen keino, ja myös sen myötä käsite, joka tiedetään yhä maailmanlaajuisesti. (Bedau 1991, 3–12).

Myös suomalainen mielenosoitusperinne on korostanut kansalaistottelemattomuudelle tunnusomaista väkivallattomuutta, ja kaikista äärimmäisiä keinoja ovat olleet passiivisen vastarinnan muodot (Siisiäinen 1998, 219–220, 231). Esimerkiksi yleislakko ja jääkäri-liike voidaan katsoa Suomen historiassa kansalaistottelemattomuudeksi. Lisäksi totaalinen ase- ja siviilipalveluksesta kieltäytyminen voidaan lukea toiminnan piiriin. Ympäristöliikkeiden näkökulmasta kansalaistottelemattomuutta on käyttänyt Kojjärviliike vuonna 1979. Kojjärviliikkeen tavoitteena oli estää Forssassa sijaitsevan järven pintaa laskevan ojan syventäminen estämällä työkoneiden käyttöä, ettei järveä kuivatettaisi ja monipuolisen linnuston pesimäalue häviäisi. Tapauksen myötä kansalaistottelemattomuuden käsitteestä on keskusteltu Suomessa

ensimmäisiä kertoja sekä myöhemmin, vuonna 1983 Suomeen perustettiin ympäristöministeriö Kojjärven tapahtumien seurauksena. (Hölttä 2013, 142; Stranius 2021). Suomalaisen kansalaistottelemattomuuden tuorein esimerkki on Elokapina-ympäristöliike, jota tarkastelen tarkemmin seuraavassa luvussa.

2.3. Elokapina

Elokapina on väkivallaton ympäristöliike ja yhteiskunnallinen protestiliike, joka käyttää kansalaistottelemattomuutta ja väkivallatonta suoraa toimintaa. Elokapinan toiminta on alkanut Suomessa vuoden 2018 lopusta, ja se on autonominen osa kansainvälistä Extinction Rebellion (XR) ympäristöliikettä. (Reponen 2021, 129; About Us. Elokapina 2022). Vuonna 2019 Extinction Rebellion julisti ”kansainvälisen kapinan”, joka aiheutti runsasta liikehdintää Lontoossa, ja johti lopulta 1000 aktivistin pidätykseen ja yli 40 000 uuden jäsenen ilmoittautumisen liikkeeseen. Aktivistit onnistuivat lähes kahden viikon ajan häiritsemään liikennettä, jonka lopputuloksena yli tuhat ilmastoaktivistia otettiin kiinni poliisin toimesta. Tapahtuma aiheutti runsaasti julkisuutta sekä kansainvälinen kapina aiheutti liikehdintää 80 kaupungissa ja 33 eri maassa. Liike on sittemmin levinnyt yli 70 maahan. (Booth 2019, .257).

Suomessa Elokapina muodostui aluksi parista kymmenestä innokkaasta kapinoitsijasta, mutta pian se kuitenkin kasvoi kansalliseksi liikkeeksi (About Us. Elokapina 2022). Hyvin merkittävää tälle yhteiskunnalliselle liikkeelle on, että Elokapinan jäsenet toimivat aktiivisesti päämäärien saavuttamiseksi. Elokapina on itseorganisoitunut yhteiskunnallinen liike, ja siinä vastuut ja valta on hajautettu ympäri koko liikettä. Elokapinassa ei ole johtajia, eli käytännössä toimijoiden välille ei muodostu hierarkkisia suhteita, ryhmien ja kapinallisten tulee noudattaa liikkeen yhteisiä arvoja ja periaatteita. (Reponen 2021, 134). Suomessa toimii tällä hetkellä 13 paikallisryhmää (Paikallisryhmät. Extinction Rebellion. 2022). Elokapinan toiminnan keskiössä on yhteisöllisyys ja yhdenvertaisuus, sekä se toivottaa kaikki samat arvot allekirjoittavat tervetulleiksi liikkeeseen (Arvot ja toimintaperiaatteet. Elokapina 2022).

Elokapina esittää medialle, hallitukselle sekä koko yhteiskunnalle kolme vaatimusta. Ensimmäiseksi: "hallituksen olisi julistettava Suomeen ilmasto- ja ympäristöhätätila, sekä ryhdyttävä säännölliseen kriisitiedotukseen". (Vaatumuksemme. Elokapina 2022). Elokapinan tiimalasisymboli viestii ihmiskunnan ajan valumista loppuun, ellei vaadittavaa muutosta synny. Reponen (2021) toteaa, että hätätilan julistaminen olisi myös paljon ymmärrettävämpää useammalle ihmiselle, kun se tulisi valtion kannalta. Elokapina perustelee hätätilan julistamista sillä, että elämme paraikaa ilmaston ja ekologian kriisiä, johon tulisi reagoida tilanteen vaatimalla vakavuudella. Elokapinan mukaan yksilötason ilmastoteot ovat tarpeellisia mutta eivät riittäviä. Esimerkiksi yksilöiden kulutustarpeet toteutuvat yhteiskuntien luomien raamien sisällä. (Hätätila. Elokapina 2022) Vuoden 2019 kevään kapinaviikon seurauksena Iso-Britannian parlamentin alahuone, Skotlannin parlamentti sekä Irlannin parlamentti julistivat ilmastohätätilat. On kuitenkin yhä nähtävissä, tuleeko Iso-Britannian hallitus toimimaan hätätilan kaltaisesti. Euroopan parlamentti liittyi ilmastohätätilan julistaneiden joukkoon syksyn kapinaviikon jälkeen. (Reponen 2021, 143).

Hallituksen olisi myös tähdättävä hiilineutraaliuden saavuttamiseksi vuoteen 2025 mennessä, joka on kymmenen vuotta ennen Suomen hallituksen asettamaa tavoitetta. Tavoitteen saavuttamiseksi hallituksen olisi aloitettava laaja ekologinen jälleenrakennus välittömästi, sekä muodostettava sille sitova lainsäädäntö. (Vaatumuksemme. Elokapina 2022). Elokapinan mukaan jo pelkästään Suomen valtion kasvihuonepäästöt ja luonnonvarojen ylikulutus vaatisi päästövähennysten kaksinkertaistamista, jos Suomi tavoittelee virallisen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista vuoteen 2035 mennessä (Usein kysytyt kysymykset. Elokapina 2022).

Kolmanneksi Elokapina vaatii hallitukselta, että se kutsuisi kokoon kansalaisista satunnaisotannalla valitun kansalaisfoorumin, joka kävisi tutkimustiedon pohjalta keskusteluja ja tekisi sosiaalisesti oikeudenmukaisia ehdotuksia päästövähennyskohteista. Tämän lisäksi kansalaisfoorumi valvoisi ja ohjaisi hallitusta päästötavoitteiden saavuttamisessa. (Vaatumuksemme. Elokapina 2022). Tähän mennessä Ranskaan ja Iso-Britanniaan on perustettu

ilmastokansalaisfoorumit, Extinction Rebellionin kolmannen vaatimuksen mukaisesti (Reponen 2021, 143).

Näiden vaatimusten pohjalta liike ehdottaa, että tuotettaisiin hallitusmuoto, joka pystyisi tekemään nopeampia, pitkän aikavälin poliittisia päätöksiä, joita tarvitaan ilmastohätätilan vaatimaan käsittelyyn (Booth 2019, 258). Elokapinassa pyritään yhteistyöhön muiden kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa, kun vaan tavoitteet ovat yhtenevät (Reponen 2021, 144). Liikkeen tarkoituksena ei ole syyllistää yksittäisiä kansalaisia, vaan he pyrkivät muuttamaan ympäristölle haitallista järjestelmää (About Us. Elokapina 2022). Liikkeen tavoitteena onkin luoda massaliike, joka vaatisi järjestelmämuutosta yli puoluerajojen, ja joka kykenisi häiritsemään ihmisten normaalia arkea niin, ettei ilmasto- ja ympäristökriisiltä voitaisi enää sulkea silmiä (Reponen 2021, 127 ; About Us. Elokapina 2022). Vaatimuksia sovelletaan kuitenkin kunkin maan ympäristöön soveltuvasti. Esimerkiksi Suomen Elokapina tekee itsenäisiä päätöksiä, määrittelee toimintatapansa ja on niistä myös itse vastuussa (Usein kysytyt kysymykset. Elokapina 2022). Reponen (2021, 127) pohtii, että kansalaisten olisi helpompaa hyväksyä arjessaan muutoksia, jos sääntö muutokseen tulisi valtiolliselta auktoriteetilta.

Elokapina pyrkii kapinoimaan rauhanomaisen kansalaistottelemattomuuden ja väkivallattoman suoran toiminnan rajoissa niin pitkään, kunnes hallitus myöntyy Elokapinan vaatimukseen (Reponen 2021, 129). Elokapina väittää väkivallattoman suoran toiminnan keinojen olevan tutkitusti tehokkaita välineitä nopean yhteiskunnallisen muutoksen saamiseksi (Elokapina puolustaa kansalaisoikeuksia. Elokapina 2022). Näiden toimien tarkoituksena on saada aikaiseksi Elokapinan mielestä tarvittavia yhteiskunnallisia järjestelmätason muutoksia ja tehdä tilanteen vakavuus korostetun näkyväksi. Elokapinan mukaan tähän asti nähdyt mielenosoitukset ja muun kaltainen kansalaisvaikuttaminen eivät ole olleet riittävän tehokkaita. (Usein kysytyt kysymykset. Elokapina 2022).

Elokapinan tyypillinen suoran toiminnan aktiomuoto on tiesulku, jolla estetään liikenteen kulkeminen normaalisti ja aiheutetaan liikennehäiriöitä pääkaupungin

keskustassa (Reponen 2021, 141). Mieltä osoitetaan julkisilla ja näkyvillä paikoilla siksi, että asian kiireellisyys tuotaisiin oikeassa suhteessa näkyviin. Elokapinan mukaan vaikutukset jäisivät vähäisiksi ja paikallisiksi, jos se ei aiheuttaisi häiriötä kaupungeissa ja julkisissa paikoissa. (Elokapinan toimintakonsensus. Elokapina 2022) Elokapina kertoo käyttävänsä kansalaistottelemattomuutta kuitenkin harkitusti, sekä siihen koulutetut osallistujat ovat lupautuneet kantamaan toiminnastaan seuraukset (Elokapina puolustaa kansalaisoikeuksia. Elokapina 2022). Elokapina kertoo tunnistavansa esimerkiksi tiesulkujen aiheuttavan häiriötä ja ovat yksittäisiä ihmisiä kohtaan epäreiluja (Elokapinan toimintakonsensus. Elokapina 2022). Heidän mukaansa on kuitenkin välttämätöntä kiinnittää huomio ilmasto- ja ympäristökriisiin ja laittaa vallalla oleva poliittinen, taloudellinen ja sosiaalinen järjestelmä vastuuseen (Usein kysytyt kysymykset. Elokapina 2022).

Historiallisesti tarkasteltuna väkivallaton kansalaistottelemattomuus on vaikuttava aktivismin keino, mutta ennennäkemättömän kriisin edessä se on sovellettava uuteen toimintaympäristöön (Vaarakallio & Eskelinen 2021, 88–89). Ilmastokriisin torjuminen, vaikuttamalla yhteiskunnan rakenteisiin, on kuitenkin vaativampi tavoite, kuin esimerkiksi Kojjärven pelastaminen. Toimia ja huomiota tarvitaan Elokapinan mukaan heti, sillä nykyiset politiikkatoimet eivät riitä takaamaan inhimillistä elämää myös tulevillekin sukupolville. Tämän vuoksi Elokapina kokee velvollisuudekseen turvautua kansalaistottelemattomuuteen, jolla pakotetaan järjestelmä muuttumaan. (Usein kysytyt kysymykset. Elokapina 2022).

3. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä kappaleessa esittelen ensin käyttämäni tutkimusaineiston, joka koostuu Helsingin Sanomien ja Yle Uutisten 30 verkkojulkaisusta, ja joissa käsitellään Elokapinan kansalaistottelemattomuutta. Tämän jälkeen esittelen laadullista sisällönanalyysiä tutkimusmetodina, jonka jälkeen siirryn käsittelemään tarkemmin teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä. Kerron myös, kuinka olen hyödyntänyt teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä aineiston analyysissä. Pohdin lopuksi tutkimuseettisiä kysymyksiä liittyen tutkimuksen luotettavuuteen ja eettisyyteen sekä media-aineiston haasteisiin.

3.1. Aineisto

Tutkimusaineistona käytän Helsingin Sanomien ja Yle Uutisten verkkolehtien julkaisuja aikaväliltä 10.4.2019–19.11.2021, joissa käsitellään Elokapinan toimintaa ja kansalaistottelemattomuutta. Elokapinan toiminta käynnistyi Suomessa marraskuussa 2018, jonka jälkeen ympäristöliike on nostettu toistuvasti lehtien otsikkoihin. Päätökseeni aineiston aikavälistä vaikutti haluni analysoida erityisesti viimeaikaista uutisointia.

Verkkolehtien julkaisut valikoituivat aineistoksi, sillä niissä kuvataan ajankohtaisia yhteiskunnallisia ilmiöitä, käydään vilkasta julkista keskustelua, monien eri toimijoiden ääni kuuluu niissä, sekä niillä on nähdäkseni merkittävä rooli erilaisten käsitysten muodostumisessa. Tekstimuotoiset verkkosisällöt ovat kandidaatintutkimuksen laajuuteen nähden helposti analysoitavissa ja löydettävissä sekä kaksi valtakunnallisesti toimivaa mediaa tuovat laajan näkemyksen suomalaisen yhteiskunnan keskustelusta ilmiöön liittyen. Elokapinan toiminnasta on uutisoitu myös muissakin verkkolehdistä, mutta rajauksen vuoksi jätin ne ulkopuolelle.

Helsingin Sanomat valikoitui toiseksi aineistolähteeksi, sillä se on Kansallisen Mediatutkimuksen (KMT 2021) mukaan yksi luetuimmista sanomalehdistä Suomessa. Näin ollen Helsingin Sanomien vaikutusvaltaa suomalaisessa yhteiskunnassa voi pitää merkittävänä. Valitsin lehtiartikkeleita myös Yle Uutisista, jotta saisin aineistoon mahdollisesti poikkeavia näkökulmia. Julkisen palvelun Yleisradio (Yle) pyrkii strategiansa mukaan palvelemaan kaikkia suomalaisia (Yle 2020). Ylen verkkosisältö ei ole maksumuurin takana, mikä vahvistaa käsitystä laajasta lukijamäärästä. Ylen verkkoartikkeleista voin olettaa löytäväni poikkeavia näkemyksiä käsittelemästäni ilmiöstä, sillä Yle painottaa, että ”erilaisten mielipiteiden näkyväksi tuominen on myös tärkeä ja olennainen osa Ylen julkisen palvelun tehtävää.” (Yle 2020). Uskon näin ollen, että molempien verkkolehtien julkaisut mahdollisesti heijastavat suhtautumista Elokapinan toimintaa kohtaan monista eri näkökulmista, ja niin että monet eri toimijat pääsevät ääneen.

Itse kootun aineiston etuna on mahdollisuus kohdistaa tutkimusaineiston sisällöt vastaamaan tutkimuskysymystä. Haasteena on puolestaan aineiston suuri määrä. Käytin aineiston etsimisessä ja rajaamisessa Yle Uutisten ja Helsingin Sanomien omia hakutoimintoja. Uutisointia Elokapinaan ja sen toimintaan liittyen löytyi paljon, joten karsin aineistoa määrittelemällä sille tarkan näkökulman. Käytin hakutermejä "Elokapina" ja "kansalaistottelemattomuus", joilla löysin tutkimuskysymykseen liittyviä artikkeleita. Analyysistä jäi rajauksen vuoksi pois sellaiset lehtiartikkelit, jotka eivät sopeutuneet aikarajaan, ne sisälsivät liian vähän informaatiota tai uutisoinnin aihe ei liittynyt Elokapinan toimintaan. Tutkimusnäkökulmani lisäksi Elokapinasta uutisointiin muun muassa ilmastonmuutoksen herättämistä tunteista, Elokapinaan liittyvistä rikossyytteistä tai rahankeräyksestä sekä ihmisten kestävästä elämäntavoista. Tutkimuskysymykseni kannalta potentiaalisia artikkeleita löysin yhteensä 103 kpl, mutta analysoitaviksi artikkeleiksi rajautui lopulta yhteensä 30 lehtiartikkelia. Näistä 16 artikkelia on peräisin Helsingin Sanomista ja puolestaan 14 artikkelia Yle Uutisista.

3.2. Laadullinen tutkimus ja teoriaohjaava sisällönanalyysi

Käytän aineiston analyysimenetelmänä laadullista sisällönanalyysiä, jota pidetään kvalitatiivisen analyysin perustyökäluna (Silvasti 2014, 33). Aineiston laadullinen analyysi perustuu yleisesti tutkittavan ilmiön loogisen kokonaisuuden rakentamiseen, joka koostuu aineiston hajottamisesta osioihin, käsitteellistämiseen sekä jälleen kokoamiseen uudella tavalla (Tuomi & Sarajärvi 2018, 117 & 122). Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvailemaan jotain sosiaalisen todellisuuden tapahtumaa tai ilmiötä, ymmärtämään ilmiölle tunnusomaista toimintaa tai antamaan ilmiölle teoreettisesti mielekäs tulkinta. Tutkija tulkitsee ja päättelee empiirisestä aineistosta esimerkiksi joitain teemoja, joista liikutaan kohti käsitteellisempää näkemystä. Tämän vuoksi laadullisen tutkimuksen ratkaisevassa asemassa ovat tiedon subjektiivisuus ja analyysin empiirisyys. (emt., 98).

Sisällönanalyysin tavoitteena on analysoida valittua aineistoa systemaattisesti ja objektiivisesti sekä saada tuotettua tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty kuvaus yleisessä muodossa. Tarkastelun keskiössä ovat valitun aineiston aiheet, asiat ja teemat. Analyysissä ei kiinnitetä huomiota niinkään kielellisiin ratkaisuihin - kuten

esimerkiksi diskurssianalyysissä - vaan keskitytään puhtaasti siihen, mitä aineiston sisällöllä on kerrottavanaan. Aineiston alkuperäisilmaukset on tarkoitus käydä tarkasti läpi, jotta aineistosta voidaan löytää esimerkiksi samankaltaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Aineisto järjestetään metodin avulla niin, että siitä pystytään tekemään johtopäätöksiä, jotka pystytään liittämään laajempaan kontekstiin ja tavoittaa ilmiön erityispiirteet yleistettävässä muodossa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 117). Pidän sisällönanalyysiä hyvänä metodina koota ja analysoida tutkimuksessani käytettävää aineistoa, sillä käsittelemääni ilmiötä on tutkittu sen ajankohtaisuuden vuoksi vielä kohtalaisen vähän.

Tuomi ja Sarajärvi (2018) toteavat tutkimusoppaassaan, että sisällönanalyysin avulla voidaan tehdä havaintoja erilaisista dokumenteista, kuten vaikka haastatteluista, puheista tai lehtiartikkeleista. Sisällönanalyysi nähdäänkin puhutun, kuullun tai nähdyn sisällön analyysinä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103). Dokumentit eivät ole aina syntyneet tutkimuksen tekoa varten, joten analyysissä on hyvä kiinnittää huomiota niiden syntykontekstiin. Esimerkiksi tutkimusaineistona käyttämiäni lehtiartikkeleita ei ole alun perin kirjoitettu analyysin tekoa varten, sillä alun perin ne on tarkoitettu uutissisällöiksi. Usein dokumenttien näkökulma saattaa olla myös rajallinen, jolloin niiden yhdistely auttaa luomaan ilmiöstä monipuolisemman kuvauksen. (Alastalo & Vuori 2021).

Sisällönanalyysia voidaan toteuttaa kolmella tavalla: aineistolähtöisesti, teoriaohjaavasti tai teorialähtöisesti (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108). Tässä tutkimuksessa käytän aineiston analyysimenetelmänä teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä, sillä analyysia on mahdollista tehdä sekä aineiston ehdoilla että teorian ohjaamana (Silvasti 2014, 43–44). Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä käytetään ilmiöstä jo tiedettyjä käsitteitä tai teorioita, esimerkiksi tässä tutkimuksessa analysoin aineistoa kansalaistottelemattomuuden kontekstista. Teoreettisia käsitteitä ei siis luoda aineiston pohjalta, toisin kuin aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä. Teoriaohjaavassa analyysissä edetään kuitenkin aineiston ehdoilla, jota ei puhtaassa teorialähtöisessä analyysissä tehdä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 116.)

Täysin teoriasta vapaata tutkimusta on haastavaa tehdä, sillä tutkittavaan ilmiöön liittyvillä käsitteillä ja tutkimusasetelmilla on vaikutusta tutkijan muodostamiin tuloksiin (emt., 109). Tiedostan, että aikaisempi tietämykseni Elokapinasta ja kansalaistottelemattomuudesta voivat ohjata analyysia, jonka vuoksi koen teoriaohjaavan sisällönanalyysin sopivan tutkielmaani. Tyypillisesti analyysiyksiköt nousevat aineistosta, ja teoria astuu voimaan joko niiden tulkinnassa tai ryhmittelyvaiheessa. Teoriaohjaavuus voi ilmetä niin, että analyysi tehdään aineistolähtöisesti, mutta tutkimuksen lopussa aineiston perusteella tehdyt havainnot perustellaan teorian avulla. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 116). Tässä tutkimuksessa pyrin ilmentämään teoriaohjaavuutta edellä mainitulla tavalla.

Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä on nähtävissä samat analyysin vaiheet, kuin aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä, vaikkakin teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä yleiskäsitteet ovat peräisin teoriasta. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin kolme vaihetta ovat Milesin ja Hubermanin (1994) mukaan aineiston redusointi eli pelkistäminen, klusterointi eli ryhmittely sekä abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden muodostaminen. Tässä tutkielmassa olen noudattanut näitä vaiheita, mutta kuitenkin kiinnittämällä huomiota teoriaohjaavuuteen.

Tutkimuksen kannalta on oleellista aluksi tunnistaa ne asiat, joista ollaan erityisen kiinnostuneita, jotta niistä voidaan pelkistää yksittäisiä ilmaisuja ja karsia tutkimuskysymyksen kannalta epäolennaiset asiat pois (Tuomi & Sarajärvi 2018, 114-115, 123). Aloitin analysoimaan aineistoa aluksi lukemalla ensin aineiston huolellisesti ja tarkasti läpi. Vein kaikki löytämieni artikkelien otsikot taulukkolaskentaohjelmaan, jonka avulla pystyin kiinnittämään huomioni erityisesti sellaisiin lehtiartikkeleihin, joissa käsitellään sekä Elokapinaa että sen toimintaa. Värikoodasin ja pilkoin aineistoa alleviivaamalla sieltä tutkimuskysymyksen ja aiheen kannalta oleellisia asioita.

Tavoitteenani oli tuottaa mahdollisimman vapaasti aineistosta luokituksia sekä tunnistaa niiden ominaispiirteitä. Aineiston pelkistämisen jälkeen siirryin klusteroimaan ilmauksia luomalla alustavia kuvauksia Elokapinan kansalaistottelemattomuuteen liittyvistä toistuvista argumenteista ja mielipiteistä.

Kirjoitin jokaisesta artikkelista tiivistelmät, kuitenkin säilyttämällä tiivistelmissä artikkelien alkuperäisviittaukset tekijänoikeussyistä.

Teoriaohjaavalle sisällönanalyysille on tyypillistä, että alustavat teemat alkavat hahmottua jo koodauksen aikana (Silvasti, 2014, 39). Silvastin (2014) mukaan koodista voidaan muodostaa edelleen teema, joka voi olla esimerkiksi aiempaa laajempi asiakokonaisuus tai aineistosta löytyvä yhtenäinen aihepiiri. Koodausvaiheessa aineisto on purettu osiin, mutta teemoittelussa se kootaan uudelleen tutkimuskysymysten näkökulmasta uutta informaatiota sisältäviksi asiakokonaisuuksiksi. (emt., 44–45).

Tein havainnoista luokittelun kautta alaluokkia, jotka muodostuivat aineistosta löytyneiden alkuperäisilmausten pohjalta. Alaluokiksi muodostuivat: lainvastainen toiminta, häiriö liikenteelle, turvallisuuden vaarantaminen, niskoittelu poliisia vastaan, kunnioitus lakeja ja poliisia kohtaan, ilmastokriisi toiminnan taustalla, teot ovat suhteellisia ja kohtuullisia, yhteiskunnallisten olojen parantaminen, ilmastoaktivismi on moraalinen velvollisuus ja oikeus, huolia ei voida enää sivuuttaa, historia on todistanut kansalaistottelemattomuuden tehokkuuden, demokratian ylläpitäminen, vallan käyttö, muut vaikuttamisen keinot eivät ole riittävän tehokkaita, päättäjien ja median huomion hakeminen, ihmisten saaminen mukaan toimintaan, Elokapinaan kohdistuva kritiikki ja vastustus, ilmastotoimista käytävän keskustelun polarisoituminen sekä vastareaktiot- ja mielenosoitukset.

Alaluokkia muodostui runsaasti, joten tiivistin ne yhdistävien tekijöiden perusteella edelleen pääluokiksi. Toistuvien argumenttien pohjalta muodostin lopulta neljä pääluokkaa: kansalaistottelemattomuuden häiriö, ilmastokriisi tarvitsee kansalaistottelemattomuutta, kansalaistottelemattomuus on vaikuttava aktivismin muoto ja kansalaistottelemattomuus muodostaa yhteiskuntaan jakolinjoja. Pääluokkien avulla tarkoitukseni on muodostaa kattava ja tiivistetty kuvaus Elokapinan kansalaistottelemattomuuteen liittyvistä näkemyksistä ja argumenteista Helsingin Sanomissa ja Yle Uutisissa.

3.3. Tutkimusetiikka

Tuomi ja Sarajärvi (2018, 147) toteavat tutkimusoppaassaan, että avoimemmasta tiedonkeruumenetelmästä on vaikeampaa tarkastella tutkimuksen mahdollisia eettisiä ongelmia. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) ja suomalaisen tiedeyhteisön Hyvän tieteellisen käytännön ohjeistuksissa todetaan, että muun muassa oikeanmukaisten toimintatapojen noudattaminen, rehellisyys ja tarpeellisten tutkimuslupien hankkiminen ohjaavat eettisesti hyväksyttävää ja luotettavaa tieteellisen tutkimuksen tuottamista.

Tutkielmaan kerätty aineisto on julkisesti saatavilla, joten sen käyttämiselle ei ole haettu erikseen tutkimuslupaa. Käytän kuitenkin kandidaatintutkielmani aineistona julkisesti löytyviä lehtiartikkeleita, jotka ovat julkaistuja teoksia ja näin ollen tekijänsuojan piirissä. Tekijänsuoja suojaa lehtiartikkelien ilmaisumuodot, joten lehtiartikkeleista voidaan ottaa sitaatteja eli suoria lainauksia. Kuitenkin sisällöstä, ideoista tai juonesta tutkija voi kuitenkin tehdä vapaasti havaintoja (TENK). Olen myös pyrkinyt varmistamaan tutkimuksen anonymiteetin ja luottamuksellisuuden niin, ettei analyysistä tai tuloksista pysty identifioimaan yksittäisiä henkilöitä. Lisäksi olen lähteiden valinnassa pyrkinyt noudattamaan kriittisyyttä ja valitsemaan oleellisimmat lähteet tutkimusaiheeni kannalta. Tuomi ja Sarajärvi (2018, 108–109) toteavat, että tutkijan on merkittävää luotettavuuden kannalta huomioida omat ennakkokäsityksensä tutkittavasta ilmiöstä. Olen huomannut julkisen keskustelun pohjalta Elokapinan toiminnan jakavan mielipiteitä, joten olen huomioinut ennakkokäsityksieni vaikuttavan tutkimuksen tekemiseen.

Tämän lisäksi on huomioitava, ettei internetin kautta kerättyjen lehtiartikkeleiden pohjalta tehty tutkimus välttämättä kata yleistä mielipidettä, vaan joitain ilmiöön liittyviä argumentteja voi jäädä puuttumaan. Tutkimuksen tulos saattaisi olla erilainen, jos esimerkiksi aineistoon olisi otettu mukaan paikallis- tai iltapäivälehtiä tai käsitelty verkkolehtien kommenttipalstoja tai kuvia. Verkkolehtiä analysoidessa tulee myös kiinnittää huomiota siihen, ettei media ole aina puolueeton, vaan artikkeleiden näkökulmien taustalla saattaa vaikuttaa toimittajien omat asenteet ja mielipiteet, myös heidän tiedostamattaan. Lehdistö voi esimerkiksi asettua jonkin

tietyn näkemyksen puolelle, jolloin todellinen kriittisyys jää puuttumaan uutisoinnista.

4. TUTKIMUKSEN TULOKSET

Lähden seuraavaksi vastaamaan tutkimuskysymykseeni. Tutkielmassa pyrin selvittämään sitä, miten kansalaistottelemattomuutta käsitellään valtakunnallisten medioiden lehtiartikkeleissa. Lähestyn tutkimuskysymystäni analysoimalla Elokapinan toimintaan liittyviä kirjoituksia Helsingin Sanomien sekä Yle Uutisten 30 verkkojulkaisussa. Tutkimustehtävänä on pohtia millaisia argumentteja ja näkemyksiä kahdessa suomalaisessa verkkolehdessä esitetään Elokapinan suoraa toimintaa, eli kansalaistottelemattomuutta kohtaan. Analysoin tutkimuksen tuloksia teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla, ja liitän johtopäätöksissä tulokset tarkemmin kansalaistottelemattomuuden kontekstiin.

Muodostin analyysin pohjalta neljä teemaa. Useassa verkkolehden artikkeleissa ilmeni useamman teeman piirteitä. Analysoin ensin *Kansalaistottelemattomuuden häiriö* -teemaa, joka sisältää argumentteja ja näkemyksiä liittyen Elokapinan kansalaistottelemattomuudesta aiheutuvaan lain rikkomiseen ja häiriöön kansaeläjille ja liikenteelle. Tämän jälkeen etenen käsittelemään *Ilmastokriisi taroitsee kansalaistottelemattomuutta* -teemaa, jossa kansalaistottelemattomuuden keinot nähdään ilmastokriisin valossa tarpeellisiksi ja oikeutetuiksi. Tästä siirryn analysoimaan *Kansalaistottelemattomuus on vaikuttava aktivismin muoto* -teemaa, jossa esitetään argumentteja toiminnan tehokkuuden ja vaikuttavuuden puolesta. Lopuksi käsittelen vielä *Kansalaistottelemattomuus muodostaa yhteiskuntaan jakolinjoja* -teemaa, jossa esitetään päinvastainen näkemys *Kansalaistottelemattomuus on vaikuttava aktivismin muoto* -teemalle.

4.1. Kansalaistottelemattomuuden häiriö

Aineistosta nousi useita näkemyksiä ja argumentteja liittyen Elokapinan kansalaistottelemattomuuden aiheuttamiin häiriöihin. Kansalaistottelemattomuuden aiheuttama häiriö kohdistuu aineiston tietojen mukaan liikenteeseen, yleiseen järjestykseen ja poliisin toimintaan. Kansalaistottelemattomuuden häiriö -teema

sisältää otteita yhteensä 19 lehtiartikkelista. Näissä lehtiartikkeleissa erityisesti Elokapinan mielenilmausten tiensulut aiheuttivat häiriötä ja keskustelua käytiin Elokapinan kansalaistottelemattomuuden laittomuudesta. Teemaan liittyvissä argumenteissa painotettiin erityisesti viranomaisten ja lakien noudattamisen tärkeyttä.

Kansalaistottelemattomuudelle tunnusomaista lakien rikkomista korostettiin aineistossa runsaasti. Nimenomaan lakia rikkovan toiminnan takia Elokapina on saanut aineiston mukaan eniten kritiikkiä osakseen. Elokapinan toiminta on aineistosta nousseiden tietojen valossa silloin lainvastaista, kun se vaarantaa turvallisuutta ja yleistä järjestystä, tai sillä pyritään estämään liikennettä. Aineiston mukaan keskellä ajokaistaa istuva mielenosoittaja voi syyllistyä liikennerikokseen ja saada sakon maksettavakseen. Aineistossa käytiin kuitenkin paljon keskustelua teon laillisuuden oikeutuksesta. Aineistossa tuotiin esimerkiksi esiin, ettei Elokapinan toiminnassa ole kuitenkaan kyse väkivaltaisesta käyttäytymisestä, huliganismista tai paikkojen rikkomisesta, jolloin myös kysymys teon laillisuudesta jakaa aineistossa mielipiteitä.

Aineistossa tunnistetaan Elokapinan kansalaistottelemattomuuden merkittävimmän häiriön olevan laitton liikenteen katkaiseminen. Aineistossa todetaan monta kertaa Elokapinan kansalaistottelemattomuuden aiheuttavan liikenteelle merkittäviä ja pitkäaikaista häiriötä. Aineistossa tuodaan esiin, että vaikka mielenosoittaminen onkin demokratian perusoikeus, sillä ei kuitenkaan saisi olla oikeutta aiheuttaa häiriötä ja vahinkoa.

Useissa lehtiartikkeleissa nimenomaan poliisi on tulkinnut Elokapinan tiesulkujen vaarantavan yleistä turvallisuutta ja järjestystä. Kansalaistottelemattomuuden häiriö-
teeman argumenteissa ja näkemyksissä on yleistä, että Elokapinan kansalaistottelemattomuus näyttäytyy erityisesti poliisin roolin ja toiminnan kautta. Huomattavaa on, että näissä artikkeleissa painottuvat nimenomaan poliisien haastattelut, jolloin Elokapinan tavoitteet jäävät väistämättä piiloon poliisin näkökulmasta uutisoitaessa.

“- - Elokapinan toiminnasta tekee kansalaistottelemattomuutta poliisin rooli, sen käskyt ja ohjeistus.” (Helsingin Sanomat 2.10.2021)

Uutisoinnissa keskitytään kuvailemaan Elokapinan tien katkaisemista ja autoilijoiden liikkumisen vaikeuttamista. Artikkeleissa esimerkiksi tuodaan esiin kiinniotettujen mielenosoittajien määrät ja tien katkaisun kesto. Poliisin toimesta on myös kerrottu, kuinka paljon kiertoreitti toi autoilijoille lisäaikaa sekä milloin puolestaan liikenne pääsee taas kulkemaan normaalisti.

Aineistossa teko tunnustetaan kansalaistottelemattomuudeksi vasta siinä vaiheessa, kun toimijat eivät noudata poliisin määräämiä ohjeita tai määräyksiä ja kun toiminnassa on syyllistytty lainvastaisuuteen. Useammassa aineistolähteessä tuotiin esiin mielenosoittajien vastahakoinen yhteistyö poliisin kanssa. Mielenosoittajat eivät olleet suostuneet poliisin ehdotuksiin, jolloin mielenosoitukset voitaisiin siirtää vähemmän häiritseviin paikkoihin, jotka voitaisiin turvata kokoontumisvapauden nimissä.

“Jos poliisia vastaan niskoittelusta ilmastokysymyksissä ja niistä saaduista sakkorangaistuksista tulee laajempi ilmiö, olisi tarpeen pohtia, annetaanko asialle painoa turvallisuus selvityksen käytännön tulkinnassa ja soveltamisessa.” (Yle Uutiset 5.10.2021)

Aineistossa kerrotaan Elokapinan toiminnan aiheuttaneen Elokapinan toimintaan negatiivisesti suhtautuneita mielipiteitä, kun ihmisten normaalia arkea on häiritetty ja autoilijat joutuivat kiertoreiteille. Aineistossa tuotiin lisäksi esiin selitys, miksi lakien noudattamatta jättäminen ja liikenteen katkaiseminen aiheuttavat niin paljon negatiivisia reaktioita. Esimerkiksi Helsingin Sanomien lehtiartikkelissa (21.6.2021) todettiin, että Suomessa on vahva kunnioitus lakeja, esivaltaa ja virkamiehiä kohtaan. Laillisuusajattelu ja viranomaisluottamus ovat aineiston valossa tehokkaan yhteiskunnan käyttövoima. Tämän vuoksi lakien noudattamatta jättäminen on silloinkin väärin, kun se tehdään hyvän päämäärän puolesta.

4.2. Ilmastokriisi tarvitsee kansalaistottelemattomuutta

Ilmastokriisi tarvitsee kansalaistottelemattomuutta -teema muodostaa nähdäkseni vastakkaisen näkökulman Kansalaistottelemattomuuden häiriö -teemalle. Esimerkiksi Yle Uutisten (9.10.2021) lehtiartikkelissa todettiin, että julkisessa keskustelussa huomio on keskittynyt pitkälti vain kansalaistottelemattomuudesta aiheutuviin häiriöihin eikä varsinaiseen teon tarkoitukseen. Tässä teeman argumenteissa keskitytään kuitenkin pitkälti siihen, mitä Elokapinan kansalaistottelemattomuuden taustalla on, ja miksi toiminnan keinot nähdään sen valossa tarpeelliseksi ja oikeutetuksi. Elokapinan viesti toiminnan taustalla -teema esiintyi yhteensä 20 lehtiartikkelissa.

Teemaan liittyvissä näkemyksissä painotetaan sitä, että ilmastokriisi on Elokapinan toiminnan taustalla vaikuttava syy. Kansalaistottelemattomuudelle on tunnusomaista, että vasta vakavan tilanteen äärellä sen keinot otetaan käyttöön. Aineistosta nousseet näkemykset vahvistavat sitä käsitystä, että nyt ollaan vakavan asian äärellä. Kansalaistottelemattomuus on aineiston mukaan merkittävä keino ilmastokriisistä viestittäessä.

“Elokapinan tarkoituksena on kuormittaa yhteiskuntaa, muun muassa häiritä liikenteen sujuvuutta ja viedä poliisien resursseja niin paljon, etteivät poliittiset päättäjät pysty sivuuttamaan liikkeen sanomaa. - - Tällainen kansalaistottelemattomuus on meille nimenomaan keskustelun avaamista ja dialogin käymistä.” (Helsingin Sanomat 25.6.2021)

“Mannerheimintien valtaus ja liikenteen pysäyttäminen ovat keinoja, joilla viesti saadaan perille. - - Mutta kun ilmastokriisi on äärimmäinen, tarvitaan äärimmäisiä toimia.” (Yle Uutiset 5.7.2021)

Useassa lehtiartikkelissa todetaan kansalaistottelemattomuuteen turvautumisen olevan moraalisesti oikeutettua erityisesti kriisin keskellä. Lisäksi ihmisillä olisi enemmänkin velvollisuus rikkoa lakia ja vaatia toimia ilmastokriisin takia. Kansalaistottelemattomuuden aiheuttama häiriö liikenteelle on näkemysten mukaan kohtuullista, välttämätöntä ja siedettävää suhteutettuna ilmastokriisin vakavuuteen.

Aineistossa todettiin, että olisi pikemminkin kummallista, jos ilmastokriisi ei aiheuttaisi minkäänlaista kansalaisliikehdintää.

Kansalaistottelemattomuuden pyrkimyksenä on yhteiskunnallisten olojen parantaminen, ja myös Elokapinan toimijat ovat valmiita laittamaan itsensä likoon saadakseen niitä aikaan ilmastokriisin vuoksi. Aineistosta nousi esiin, että kansalaistottelemattomuuden avulla Elokapina pakottaa yhteiskunnallisen järjestelmän muuttumaan, sillä nykyinen poliittinen järjestelmä ei tee riittävästi tekoja ympäristökriisin ratkaisemiseksi. Esimerkiksi Yle Uutisten artikkelissa (5.7.2021) todetaan, että toiminta on tärkeää, sillä Suomen hallitus ei tee riittävästi estääkseen ilmastonmuutosta ja lajikatoa, eikä toteuta Pariisin sopimusta. Aineistossa painotetaan, että muutos tulisi olemaan vaikea, mutta ilmastonmuutoksen vakavuus tulisi kuitenkin huomioida ennen kuin on liian myöhäistä.

4.3. Kansalaistottelemattomuus on vaikuttava aktivismin muoto

Useassa lehtiartikkelissa vedottiin kansalaistottelemattomuuden olevan vaikuttava aktivismin muoto, jolla on todistetusti saatu muutoksia aikaan. Vaikuttavuuden argumentteja ilmeni vetoamalla muun muassa kansalaistottelemattomuuden historiaan, toiminnan tehokkuuteen, näkyvyyden saamiseen ja päättäjien herättämiseen. Kansalaistottelemattomuus on vaikuttava aktivismin keino -teema ilmeni yhteensä 20 lehtiartikkelissa.

Kansalaistottelemattomuuden tehokkuutta ja vaikuttavuutta argumentoitiin useassa lehtiartikkelissa vetoamalla sen historiaan. Koska kansalaistottelemattomuudella on aikaisemminkin saatu aikaan muutoksia, sen uskotaan aineiston tietojen mukaan olevan tehokas keino Elokapinan ajaman asian puolesta. Useammassa lehtiartikkelissa nostetaan esimerkkeiksi muun muassa Kojjärviliike ja turkistarhaiskut, jotka ovat olleet aineiston mukaan myös Elokapinan kansalaistottelemattomuuden innoittajana. Myös asepalveluksesta kieltäytyminen, talojen valtauksat, öljynporauslautalle tunkeutuminen ja lentokoneen liikkeelle lähdön estäminen ovat aineiston mukaan olleet esimerkkejä vaikuttavasta

kansalaistottelemattomuudesta. Aineiston näkemysten mukaan muutosta ei olisi koskaan saatu aikaan, jos asioiden olisi odotettu tapahtuvan itsestään. Aineistossa tuotiin kuitenkin esiin, ettei vaihtoehtoista historiaa ole olemassa, jolloin varsinaista vaikutusta on myös vaikeampi arvioida.

Kansalaistottelemattomuus on vaikuttava keino myös näkyvyyden saamisen kannalta. Yleisestä normista poikkeaminen, lain rikkominen ja poliisin kiinniotot aiheuttavat huomiota, joilla voidaan saada ihmiset huomioimaan epäkohta. Useissa lehtiartikkeleissa todetaan päättäjien ja median huomioivan Elokapinan, kun mieltä osoitetaan näkyvällä paikalla. Esimerkiksi Mannerheimintien liikenteen katkaiseminen on merkittävä tapahtuma, joka näkyy paikallisten ihmisten elämässä ja josta ihmiset ovat myös kiinnostuneita. Aineiston mukaan häiriön aiheuttaminen näkyvällä paikalla saa ihmiset huomaamaan liikkeen, jolloin Elokapina saa myös välitettyä viestiään heille. Näkyvyyden saamiseksi aineistossa tuotiin esiin, että liikkeen tarkoituksena on järjestää toistuvasti isoja tempauksia. Niiden on tarkoitus jäädä ihmisten mieliin, kohdistaa huomio ilmastokriisiin ja rohkaista uusia jäseniä liittymään mukaan.

Kansalaistottelemattomuuden keinojen ja aktivismin uskotaan aineistossa esiintyneiden näkemysten mukaan herättävän päättäjät ilmastotoimiin. Aineistossa nousi useaan otteeseen näkemyksiä, että kansalaistottelemattomuus on osa demokratiaa ja vallankäyttöä. Aineistossa todetaan, että kansalaisyhteiskunnan tehtävänä on vaatia päättäjiltä tekemään ratkaisuja. Elokapina on toiminnallaan pyrkinyt tuomaan laajemmin esille, kuinka hallituksen ilmastolupaukset ovat toteutuneet. Ilmastoaktivistit siis asettavat painetta sille, ettei tavoitteista luisteta, ja vahtivat ilmastopolitiikkaa.

“Elokapina pyrkii vaikuttamaan demokraattisesti valittuihin päättäjiin ja jos toiminta rikkoo yhteisiä sääntöjä, liikkeen edustajat ottavat seuraukset vastaan. Tällainen toiminta kuuluu ”osana demokratian työkalupakkiin.”(Helsingin Sanomat 2.10.2021)

“Vapaaseen demokraattiseen yhteiskuntaan kuuluu oikeus osoittaa mieltä ja harjoittaa myös kansalaistottelemattomuutta.” (Yle Uutiset 6.10.2021)

Argumentti, jonka mukaan muut vaikuttamisen keinot eivät ole riittävän tehokkaita, nousi aineistossa esiin useaan kertaan. Kansalaistottelemattomuudella voidaan tehdä aikaisempaa enemmän, sillä perinteiset vaikuttamisen keinot eivät ole onnistuneet todistamaan tehokkuuttaan ilmastokriisin edessä. Aineistossa esimerkiksi todettiin (Yle Uutiset 21.6.2021), että vaikka ilmastonmuutoksesta on tiedetty jo monta kymmentä vuotta, eivät aiemmat keinot ole riittäneet. Aineiston mukaan muut vaikuttamisen ja aktivismin muodot eivät ole onnistuneet herättämään yhteiskuntaa toimimaan riittävän nopeasti. Esimerkiksi päättäjiin vaikuttaminen äänestämällä tai elämäntapojen muutoksella aineistossa esiintyneiden näkemysten valossa ei ole riittävän tehokasta. Aineistossa tuotiin kuitenkin esiin, että muutoksen aikaan saamiseksi tarvitaan niitä, joilla todellinen taloudellinen ja poliittinen valta on; eli tarvitaan lisäksi yritysten ja valtioiden panosta.

4.4. Kansalaistottelemattomuus muodostaa yhteiskuntaan jakolinjoja

Osassa lehtiartikkeleissa nostettiin esiin, ettei kansalaistottelemattomuus näytä välttämättä edesauttavan Elokapinan vaatimuksia. Päinvastoin Elokapinan toiminta nähdään pikemminkin etäännyttävän ihmisiä liikkeestä. Näissä argumenteissa liikkeen toiminta ei palvele sen tavoitteita, eli uusien jäsenten saamista mukaan liikkeeseen ja sen viestin välittämistä ihmisille ja poliittisille päättäjille. Kansalaistottelemattomuus muodostaa yhteiskuntaan jakolinjoja -teema ilmeni yhteensä 10 lehtiartikkelissa.

Aineistossa tunnistetaan, että Elokapina on saanut osakseen vastareaktioita ja vastustusta, ja synnyttänyt muun muassa vastamielenosoituksia. Aineistossa todettiin, että Elokapinan kansalaistottelemattomuus voi “synnyttää yhteiskuntaan uusia jakolinjoja ja hyödyttää ilmastoliikkeen vastavoimia” (Helsingin Sanomat 28.9.2021). Esimerkiksi mielenosoitusten kerrotaan keränneen ympärilleen

häiriköitä, ja Elokapinan toimijoille oli huudeltu. Aineistossa nostettiin esiin esimerkiksi, että puolestaan sosiaalisessa mediassa on ilmennyt Elokapinaa kohtaan hyvin negatiivissävytteisiä mielipiteitä. Näissä näkemyksissä Elokapinan toiminta pitäisi lakkauttaa kokonaan ja mielenosoittajien päältä tulisi jopa ajaa.

“Se on kiistanalaista, lisäävätkö Elokapinan eli XR:n tempaukset tietoisuutta ilmastonmuutoksesta ja sukupuuttoaallostaa vai aiheuttaako kansalaistottelemattomuus vastareaktioita.” (Helsingin Sanomat, 10.10.2020)

“Useimmiten tällainen huutelu ja erimielisyys liittyy mielenosoituksen aiheeseen. Elokapina on sikäli poikkeus, että kritiikki tuntui kohdistuvan heihin ja heidän mielenosoitustapaansa” (Helsingin Sanomat 25.6.2021)

Aineistosta nousi esiin, etteivät mielenosoittajat ole tarkoituksensa mukaisesti saaneet toiminnallaan kaikilta myönteistä huomiota tavoitteelleen. Esimerkiksi Mannerheimintien sulut ja liikennehäiriötä aiheuttaneet mielenosoitukset ovat aineiston mukaan aiheuttaneet ihmisten keskuudessa paljon negatiivisia asenteita, vaikkakin mielenosoitukset ovat olleet kansalaistottelemattomuudelle tyypillisesti väkivallattomia ja rauhallisia.

Aineistossa myös tuotiin vastakkainen näkemys kansalaistottelemattomuuden näkyvyyden vaikuttavuuteen. Kansalaistottelemattomuudella saadaan aineiston tietojen valossa vain hetkellistä huomiota, ei pysyvää muutosta. Aineiston tietojen mukaan muilla vaikuttamisen tavoilla saadaan aikaan myös muutosta, vaikka ne eivät tuokaan yhtä paljon näkyvyyttä. Aineistossa todetaan, että esimerkiksi järjestöjen kautta vaikuttamisella, ilmastoahdistuksen pukemisella taiteeksi, kuluttamisen kautta vaikuttamalla tai käymällä keskustelua ilmastonmuutoksesta pystyttäisiin vaikuttamaan yhtä hyvin

“Tällaisella vaikuttamisella ei välttämättä pääse lööppeihin, mutta ehkä tuollaisen vaikuttamisen teho on pysyvämpää kuin kansalaistottelemattomuuden kautta saatu hetkellinen huomio.” (Helsingin Sanomat 8.10.2021)

Elokapina hakee kansalaistottelemattomuudella huomiota myös medialta, mikä ei aineiston tietojen mukaan aina edistä liikkeen tavoitteita. Aineiston tietojen mukaan nähdään mahdollisena, että ilmastotoimista käytävä keskustelu saattaisi polarisoitua. Aineistossa tuotiin esiin, että ilmastotoimilla on jo suomalaisten ja poliittisten päättäjien keskuudessa vahva tuki. Koska vahva yhteisymmärrys on jo olemassa, Elokapinan tulisi aineiston mukaan pohdittava, vievätkö he todella toiminnallaan viestiä eteenpäin. Myös esimerkiksi Helsingin Sanomien (21.6.2021) lehtiartikkelissa pohditaan, että vastakkainasettelujen muodostuessa ympäristöliikkeen tavoitteet voisivat mennä ei toivottuun suuntaan. Aineistossa todettiin, etteivät mediatoimistot välttämättä innostu jatkossa enää uutisoimaan Elokapinasta, ellei liike tule jatkossa tekemään entistä näyttävämpiä tempauksia. Aineistossa vedotaan esimerkiksi joka perjantai Eduskuntatalon edessä mieltä osoittavaan Fridays for Future -ympäristöliikkeeseen, joka ei enää näytä pääsevän julkiseen keskusteluun tai saavan näkyvyyttä.

5. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkielman tavoitteena oli selvittää Elokapinan kansalaistottelemattomuuteen liittyvää uutisointia ja niihin liittyviä argumentteja ja näkemyksiä. Seuratessani julkista keskustelua Elokapinaan liittyen, se on pitkälti liittynyt liikkeen toimintatapoihin sen vaatimusten sijaan. Tämän vuoksi mielestäni oli mielenkiintoista tutkia, mitä Elokapinan toiminnasta sitten uutisoidaan. Aineiston teemoittelun myötä muodostin neljä teemaa, joissa käsittelen Elokapinan toimintaan liittyviä argumentteja ja näkemyksiä eri näkökulmista.

Tarkoituksenani oli analysoida aineistoa aluksi aineistolähtöisesti, jonka jälkeen liittää tulokset tarkemmin teoriaan. Tutkielman viitekehyksessä mainitsin kansalaistottelemattomuuden tunnuspiirteiksi lain rikkomisen, väkivallattomuuden, moraalisen tarkoituksen, julkisen keskustelun aiheuttamisen ja näkyvyyden saamisen. Myös tässä aineistossa nousee esille useita kansalaistottelemattomuudelle tyypillisiä piirteitä. Esimerkiksi *Kansalaistottelemattomuus on vaikuttava aktiivismin muoto* -teemassa vedottiin runsaasti myös tutkielman viitekehyksessä esittelemääni kansalaistottelemattomuuden historiaan, joka on todettu sen myötä tehokkaaksi

keinoksi vaikuttaa. Tämän lisäksi yhtä Elokapinan käyttämää suoran toiminnan muotoa käsiteltiin aineistossa kansalaistottelemattomuuden yhteydessä. Kansalaistottelemattomuuteen liittyvissä näkemyksissä ja argumenteissa ilmeni nähdäkseni kaksi ristiriitaa. Toinen ristiriita liittyy kysymykseen kansalaistottelemattomuuden laillisuudesta, ja toinen puolestaan siihen, yhdistääkö kansalaistottelemattomuus ihmisiä vai viekö se heitä kauemmas liikkeestä. Arvioin seuraavaksi, kuinka suora toiminta ja kansalaistottelemattomuus ilmeni aineistossa ja kuinka kaksi havaittua ristiriitaa heijastavat Elokapinan kansalaistottelemattomuuteen liittyviä näkemyksiä. Muodostin tutkimuksen tulosten pohjalta Elokapinan kansalaistottelemattomuuden uutisointia selkeyttävän nelikenttäkuvion (Kuvio 1).

Kuvio 1. Elokapinan kansalaistottelemattomuuden nelikenttä.

Aineistossa Elokapinan kansalaistottelemattomuus näyttäytyy käytännössä pääasiallisesti liikenteen pysäyttämisenä ja häiriön aiheuttamisena kanssaeläjille, tämä näyttäytyi erityisesti *Kansalaistottelemattomuuden häiriö* -teemassa. Elokapina käyttää aineistosta nousseiden huomioiden perusteella sekä välittömän että välillisen suoran toiminnan muotoja. Yksi välittömän suoran toiminnan muoto teoriassa mainittiin olevan liikenteen estäminen, joka myös aineiston valossa näytti olevan uutisoiduin keino Elokapinan toiminnasta.

Toisaalta Elokapinan toiminta näyttäytyy myös välittömänä suorana toimintana, sillä liikenteen estämisellä se pyrkii saamaan median, päättäjät ja muut kansalaiset

huomioimaan ilmastokriisin ja muuttamaan toimintaansa sen mukaan. (Hölttä 2013, 137). Tästä argumentista nousee esiin myös Dworkin (1985) esittelemien kansalaistottelemattomuuden oikeudenmukaisuuteen (justice-based) ja tarkoituksenmukaisuuteen (policy-based) liittyvät syyt, sillä Elokapina pyrkii vaikuttamaan ilmastokriisin estämiseen (justice-based) ja huomion avulla muuttamaan politiikkaa, joka koetaan kaikille vaaralliseksi (policy-based). En sulje pois mahdollisuutta, jossa myös omantunnon syyt (integrity-based) näyttäytyisivät Elokapinan toimijoiden keskuudessa. Tämä kuitenkin ei näyttäytynyt aineistossa, ja se vaatisi itselleen oman kysymyksenasettelunsa.

Käsillä olevassa aineistossa ei esiinny väkivallattomuuteen liittyviä argumentteja, joka yleensä liitetään kansalaistottelemattomuuteen. Tässä aineistossa Elokapinan toiminnan väkivallattomuuteen ei kiinnitetty merkittävää huomiota, vaikkakin väkivallattomuus mainittiin aineistossa satunnaisesti. Väkivallattomuus ei ilmennyt aineistossa niin paljon, jotta siitä olisi voinut muodostaa erillistä teemaa.

Aineistossa esiintyi kansalaistottelemattomuudelle tunnusomaiset piirteet: eli lain rikkominen ja toiminnan hyvä tarkoitus (Bedau 1991, 1). Osassa aineistolähteissä nämä molemmat yhdistettiin, mutta osassa lain rikkominen nähtiin ilman hyvää tarkoitusta. Aineistossa ei niinkään painotettu, että nimenomaan Elokapina pyrki vaikuttamaan johonkin tiettyyn lakiin, vaan pikemminkin epäoikeudenmukaiseksi koettuun yhteiskunnalliseen järjestelmään. Aineistosta kävi ilmi, ettei nykyinen poliittinen järjestelmä ole tehnyt Elokapinan näkemyksen mukaan riittävästi ympäristöongelmien ratkaisemiseksi ja päästöjen vähentämiseksi. Tämä tulos tukee kansalaistottelemattomuuteen aiemmin liitettyä väittämää, että kansalaistottelemattomuuteen turvautuminen ja lain rikkominen hyvän tarkoituksen vuoksi koetaan moraalisesti oikeaksi.

Kansalaistottelemattomuuden häiriö -teeman ja Ilmastokriisi tarvitsee kansalaistottelemattomuutta – teeman välillä ilmenee nähdäkseni ensimmäinen ristiriita, jossa Elokapinan kansalaistottelemattomuus vaikuttaa jakavan ihmiset kahtia arvokysymyksen kautta. Vastakkaisissa argumenteissa ja näkemyksissä Elokapinan toiminta nähdään joko pelastuksena tuhonomaisten ilmastokriisin keskellä tai sitten häiriötä aiheuttavana ja lakia rikkovana toimintana. Kuten

aineistosta nousi esiin, Suomessa arvostus ja luotto poliisia, lakia ja yleistä järjestystä kohtaan on suurta, jolloin myös lakia rikkovia paheksutaan. Lain rikkominen katsotaan vääräksi, mutta tilanne on eri, kun yhteiskunnallinen järjestelmä koetaan moraalisesti vääräksi. Puolestaan ympäristön ja luonnon suojelemisen arvostus näyttäytyi *Ilmastokriisi tarvitsee kansalaistottelemattomuutta* -teemassa. Näkemysten mukaan toiminta katsotaan oikeutetuksi, vaikka oikeudellisesti lain rikkominen on väärin.

Elokapinan kansalaistottelemattomuuteen liittyy toinenkin ristiriita; yhdistääkö toiminta ihmisiä vai viekö se ihmisiä kauemmas liikkeestä? Tämä ristiriita näyttäytyy nähdäkseni *Kansalaistottelemattomuus on vaikuttava aktiivismin muoto* -teeman ja *Kansalaistottelemattomuus muodostaa yhteiskuntaan jakolinjoja* -teeman argumenttien välillä. Tässä aineistossa poikkeuksellinen kansalaistottelemattomuuden piirre on yhteiskunnallisten jakolinjojen muodostuminen. Yhteiskunnan jakolinjojen muodostumista ei käsitelty teoriassa, mutta aineistossa se nähdään yhtenä kansalaistottelemattomuuteen liittyvänä riskinä. Nähdäkseni iso riski piilee siinä, ettei Elokapinan viesti välity kansalaistottelemattomuuden kautta tarkoituksenmukaisesti kansalaisille, päättäjille ja medialle. Epätietoisuus ja väärinymmärrykset liikkeen tarkoituksesta voi mahdollisesti asettaa ihmiset kuuroiksi liikkeen viestille. Nähtävissä on, kuinka Elokapina kykenee rakentamaan sillan yhteisesti koetun huolen - eli ilmastokriisin torjunnan - ja toimintaan osallistumisen välille. Koen, että Elokapinalla on mahdollisuus saada ihmiset keskustelemaan ilmastokriisistä laajemmin kuin koskaan aikaisemmin, ja se voisi myös kannustaa ihmisiä mukaan toimintaan. On kuitenkin todennäköistä, että kansalaistottelemattomuus aiheuttaa myös väärinkäsityksiä ja ihmiset vihastuvat, kun lakeja rikotaan ja heidän elämäänsä ja liikkumista rajoitetaan.

Aineisto ei kata koko ilmiöön liittyvää uutisointia, mutta antaa katsauksen kansalaistottelemattomuuteen liittyvään uutisointiin. Jatkotutkimuksen kannalta olisikin siis mielenkiintoista käsitellä laajempaa media-aineistoa, esimerkiksi ottamalla analyysiin mukaan lehtiartikkeleita paikallis- tai iltapäivälehdistä. On mahdollista, että laajemmasta aineistosta nousisi esiin useampia argumentteja tai

mielipiteitä. Analyysistä rajautui kysymyksenasettelun vuoksi kiinnostavia aiheita ulkopuolelle, joten olisi mielenkiintoista tutkia lisäksi esimerkiksi liikkeen organisoitumista, Elokapinan retoriikkaa, liikkeen merkitystä demokraattiselle yhteiskunnalle tai aktiivien itsensä kertomana miksi kokevat toiminnalla olevan merkitystä tai kansalaistottelemattomuuden olevan tarpeellista ilmastokriisin ratkaisemisessa. Tämän vuoksi olisi kiinnostavaa tutkia aihetta esimerkiksi diskurssianalyysin kautta.

Medialla on suuri merkitys siinä, kuinka Elokapinan toiminta näyttäytyy ihmisten silmissä. Harva on seuraamassa mielenosoituksia paikan päällä, jolloin käsitykset myös muodostetaan median kautta. Elokapinan kansalaistottelemattomuus on selvästi ylittänyt uutiskynnyksen, minkä näkee jo uutisoinnin määrässä. Utistoisimistot tekevät päätöksen, mikä aihe on milloinkin uutisoinnin arvoista ja mielenkiintoista. Huomion saamiseen liittyy aina uutisen uutuuus, ja uskon, että ilmastokriisi tulee todennäköisesti olevan ajankohtainen tulevaisuudessa. Utisarvo saattaa kuitenkin jossain vaiheessa hiipua, kuten esimerkiksi Greta Thunbergin aloittamalle Fridays for Future -ympäristöliikkeelle ja sen uutisoinnille Suomessa on käynyt. Voi olla mahdollista, että Elokapina tarvitsee tulevaisuudessa vielä enemmän huomiota herättävää toimintaa, että se saa tavoitteensa saavutetuksi. Tulevaisuus näyttää, saako Elokapina kansalaistottelemattomuuden avulla haluttua muutosta aikaan ja riittävästi kannattajia taakseen.

6. LÄHTEET

About Us. Elokapina (2022), Extinction Rebellion Finland. Noudettu 3. toukokuuta 2022, osoitteesta <https://elokapina.fi/about-us/>

Ahonen, S. (2006): "Ovatko nuoret pettäneet demokratian - vai päinvastoin? Muutos nuorten kansalaisaktiivisuudessa kahden sukupolven välillä." Teoksessa Kansalaisvaikuttaminen ajassa, toimittajat Inkeri Ahvenisto ja Kirsi Mäki, 249-271. Vaajakoski: Gummerus.

Alastalo, M., & Vuori, J. (2021). "Dokumentit." Teoksessa Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.

Aronoff, K.; Battistoni, A.; Cohen, D. & Riofrancos, T. (2019). A Planet to Win: Why We Need a Green New Deal. New York: Verso.

Arvot ja toimintaperiaatteet. Elokapina (2022), Extinction Rebellion Finland. Noudettu 29. toukokuuta 2022, osoitteesta <https://elokapina.fi/principles-and-values/>

Bedau, H. A. (toim.), (1991): Civil Disobedience in Focus. London: Routledge.

Booth, E. (2019). Extinction Rebellion: Social work, climate change and solidarity. Teoksessa Critical and Radical Social Work, 7(2), 257-261. <http://dx.doi.org/10.1332/204986019X15623302985296>

Budgen, D. (2020). Does Climate Protest Work? Partisanship, Protest, and Sentiment Pools. Socius: Sociological Research for a Dynamic World 6. <https://doi.org/10.1177/2378023120925949>

Carbon Brief. Noudettu 3.huhtikuuta 2022, osoitteesta <https://www.carbonbrief.org/>

Chenoweth, E., & Stephan, M. J. (2011). *Why Civil Resistance Works: The Strategic Logic of Nonviolent Conflict* (s. 320 Pages). Columbia University Press.

Dworkin, R. (1985): A Matter of Principle. 1985.

Eskelinen, T. & Ryyänen, S. (2021). Tutkijat ilmastoliikkeen mukana. Viimeinen siirto: Suomalainen ympäristöliike nyt eli kuinka mahdoton tehdään. Helsinki : S&S.

Elokapina (2022), Extinction Rebellion Finland. Elokapina, Extinction Rebellion Finland. Noudettu 3. toukokuuta 2022, osoitteesta <https://elokapina.fi/>

Elokapina puolustaa kansalaisoikeuksia. Elokapina (2022), Extinction Rebellion Finland. Noudettu 3. toukokuuta 2022, osoitteesta <https://elokapina.fi/news/press-release/2022/01/21/elokapina-puolustaa-kansalaisoikeuksia/>

Elokapinan toimintakonsensus. Elokapina (2022), Extinction Rebellion Finland. Noudettu 3. toukokuuta 2022, osoitteesta <https://elokapina.fi/action-consensus/>

Foster, J.; Clark, B.; York, R. (2011). The Ecological Rift: Capitalism's War on the Earth. New York: NYU Press.

Haila, Y. (2001): "Mikä ympäristö." Teoksessa Ympäristöpolitiikka. Mikä ympäristö, kenen politiikka, toimittajat Yrjö Haila ja Pekka Jokinen. Tampere: Vastapaino, 9–20.

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. (ei pvm.). Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Noudettu 20. maaliskuuta 2022, osoitteesta <https://tenk.fi/fi/ohjeet-ja-aineistot/HTK-ohje-2012>

Hätätila. Elokapina (ei pvm.), Extinction Rebellion Finland. Noudettu 3. toukokuuta 2022, osoitteesta <https://elokapina.fi/the-emergency/>

Hölttä, K. (2013). Kansalaistoiminta: Lailliset oikeudet. Into.

Ilmastolain uudistus. Ympäristöministeriö. Noudettu 28. huhtikuuta 2022, osoitteesta <https://ym.fi/ilmastolain-uudistus>

IPCC. 2018. Global Warming of 1.5°C. Noudettu 11. toukokuuta 2022, osoitteesta <https://www.ipcc.ch/sr15/>

Kaikille yhteinen, jokaiselle oma – Ylen strategia. Noudettu 16. huhtikuuta 2022, osoitteesta <https://yle.fi/aihe/strategia>

KMT 2021 lukijamäärät. Tilastot – Media Audit Finland. Noudettu 5. toukokuuta 2022, osoitteesta <https://mediaauditfinland.fi/tilastot/>

Konttinen, E. & Peltokoski, J. (2004). Ympäristöprotestin neljäs aalto: eläinoikeusliike ja uuden polven ympäristöradikalismi 1990-luvulla. Jyväskylä: Kopijyvä Oy.

Kunelius, R., Noppari, E., & Reunanen, E. (2009). Media vallan verkoissa. Tampereen yliopisto, journalismin tutkimusyksikkö : Taju.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis: An expanded sourcebook (2nd ed). Sage.

Paikallisryhmät | Extinction Rebellion. (2022). Noudettu 29. toukokuuta 2022, osoitteesta <https://elokapina.fi/local-groups/>

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019. Noudettu 24. maaliskuuta osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/marinin-hallitus/hallitusohjelma>

Rasmus, A. (2006). Uudet liikkeet: Radikaali kansalaisaktivismi 1990-luvun Suomessa. Tampere University Press.

Reponen, T. (2021). Elokapinaa! Teoksessa Viimeinen siirto: Suomalainen ympäristöliike nyt eli kuinka mahdoton tehdään. Helsinki : S&S.

Siisiäinen, M. (1998): Uusien ja vanhojen liikkeiden keinovalikoimat. Uudet ja vanhat liikkeet.

Silvasti, T. (2014). Sisällönanalyysi. Teoksessa Polkuja yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen. Helsinki : Gaudeamus.

Stranius, L. (2021). Puolueiden kujanjuoksu. Teoksessa Viimeinen siirto: Suomalainen ympäristöliike nyt eli kuinka mahdoton tehdään. Helsinki : S&S.

Swim, J.; Geiger, N.; Lengieza, M. (2019). Climate Change Marches as Motivators for Bystander Collective Action. *Frontiers in Communication* 4:4. <https://doi.org/10.3389/fcomm.2019.00004>

The Paris Agreement | UNFCCC. Noudettu 9. toukokuuta 2022, osoitteesta <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>

Thoreau, H., (1986): Kansalaistottelemattomuus. Suomentanut Outi Lauhakangas. Teoksessa Lauhakangas, Outi (toim.): Kansalaistottelemattomuudesta. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava. 15–44.

Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (Uudistettu laitos). Helsinki : Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Usein kysytyt kysymykset. Elokapina (2022), Extinction Rebellion Finland. Noudettu 3. toukokuuta 2022, osoitteesta <https://elokapina.fi/faq/>

Vaarakallio, T., & Eskelinen, T. (2021). Johdanto. Teoksessa Viimeinen siirto: Suomalainen ympäristöliike nyt eli kuinka mahdoton tehdään. Helsinki : S&S.

Vaatimuksemme. Elokapina (2022), Extinction Rebellion Finland. Noudettu 3. toukokuuta 2022, osoitteesta <https://elokapina.fi/our-demands/>

Väliverron, E. (2014). Media-analyysi ympäristötutkimuksessa. Teoksessa Polkuja yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen. Helsinki : Gaudeamus.

Wapner, P. (1996). Environmental Activism and World Civic Politics. Albany: State University of New York Press.

York, R.; Rosa, E.; Dietz, T. (2003). Footprints on the Earth: The Environmental Consequences of Modernity. *American Sociological Review* 68(2):279–300. <https://doi.org/10.2307/1519769>

LIITTEET: LEHTIARTIKKELIT

Helsingin Sanomat:

20.9.2019: Taiteilijat ja aktivistit julistavat ilmastokriisiä koskevan hätätilan – Mikä on julkkisten kannattama Elokapina-liike, joka kannustaa rikkomaan lakia?

<https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000006245120.html>

30.10.2019: Radikaali ilmastoliike uskoo, että asenteiden muuttamiseen tarvitaan kansalaistottelemattomuutta <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006289844.html>

5.10.2020: Tällainen on radikaali ilmastoliike, joka hakee huomiota lakia rikkomalla <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006659389.html>

10.10.2021: Suomessa otsikoihin noussut Elokapina on levinnyt jo yli 70 maahan – Mitä verkosto tahtoo ja mitä se on saanut aikaan? <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000006665882.html>

12.10.2020: Hallitus ei voi enää siirtää vaikeita ilmastopäätöksiä <https://www.hs.fi/mielipide/art-200000666447.html>

20.6.2021: Mielenosoitusoikeutta ei turhaan turvata perustuslaissa <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000008068989.html>

21.6.2021: Elokapina luo painetta kohtalonkysymyksen ympärille <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000008072630.html>

25.6.2021: Viikko kadulla <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008074189.html>

27.9.2021: Elokapina aikoo pysäyttää Mannerheimintien liikenteen kymmeneksi päiväksi, tapahtumaan yli tuhat ilmoittautunutta – Poliisi: ”Meillä on vielä pari päivää aikaa neuvotella” <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000008291651.html>

28.9.2021: Ilmastoaktivistien valitsemat keinot eivät välttämättä vauhdita toivottua muutosta <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000008295372.html>

2.10.2021: Miksei Elokapina käytä tavanomaisia edustuksellisen demokratian keinoja? ”Vähän sama kuin Rosa Parksille olisi sanottu, että sinullahan on äänioikeus”, tutkija toteaa <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000008300674.html>

3.10.2021: Elokapina toteuttaa oikeusvaltioperiaatetta <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000008305450.html>

8.10.2021: Radikaalit ja äkilliset ilmastotoimet voisivat aiheuttaa suuria ongelmia yhteiskunnalle <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000008315756.html>

8.10.2021: Keskustelussa kansalaistottelemattomuudesta on unohtunut kahden vääryyden välinen ero <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000008314002.html>

10.10.2021: Katujen sulkemiselle on hyvä syy <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000008320106.html>

20.10.2021: Ilmastoaktivistit tekevät tärkeää työtä muistuttamalla meitä luontokadosta ja ilmastohätätilasta <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000008336739.html>

Yle Uutiset:

10.4.2019: - - ahdistuivat ilmastonmuutoksesta ja haluavat nyt suoraa toimintaa – ”En haluaisi olla tässä, mutta on pakko tehdä jotain” <https://yle.fi/uutiset/3-10732616>

5.10.2020: Lentokoneen nousun estäminen, rekkaliikenteen tukkiminen – Elokapinan kokouspöytäkirjat paljastavat, millaista kapinointia liikkeessä suunnitellaan <https://yle.fi/uutiset/3-11579924>

7.10.2020: - - jätti opintonsa ja liittyi Elokapinaan: "Olen valmis rikkomaan lakia, mutta en kuolemaan" <https://yle.fi/uutiset/3-11581006>

21.6.2021: Elokapina aikoo jatkaa mielenosoitustaan niin kauan, että hallitus vastaa huutoon – Yle esitti 5 tärkeää kysymystä järjestäjille <https://yle.fi/uutiset/3-11991705>

5.7.2021: Elokapina-aktiivi jätti opintonsa ja päätyi putkaan: "Kapinoimme avoimesti Suomen hallitusta vastaan" <https://yle.fi/uutiset/3-12001288>

28.9.2021: Ilmastoliikkeen mielenilmaus saa seurakseen vastamielenosoituksen Mannerheimintiellä – Osallistuja: "Huomenna ei hyvä heilu Elokapinalle" <https://yle.fi/uutiset/3-12118604>

29.9.2021: Elokapinassa katuja katkaisee nyt myös yli 45-vuotiaiden poppoo – Osa näistä keskiluokkaisista äideistä ja isistä myös maksaa kiinniotettujen aktivistien sakkoja <https://yle.fi/uutiset/3-12118601>

5.10.2021: Niskoittelusta jäävä merkintä voi tulla vastaan työnhaussa – rikosoikeuden professori: "Elokapina-nuoret eivät ole mikään turvallisuusuhka" <https://yle.fi/uutiset/3-12127230>

6.10.2021: Ilmastokriisi ei ratkea yksilön valinnoilla – Näin eri alojen asiantuntijat ja vaikuttajat vastaavat tähän ja kolmeen muuhun väitteeseen <https://yle.fi/uutiset/3-12127457>

6.10.2021: - -, istuu Elokapina-mielenosoituksessa – vanhemmat tukevat tien reunassa, maksavat sakot ja hakevat putkasta tarpeen vaatiessa <https://yle.fi/uutiset/3-12130348>

9.10.2021: Ilmastonmuutos ja Elokapina herättävät keskustelua nyt myös kirkossa – -: "On hienoa, että mietimme millaisen maapallon jätämme lapsillemme" <https://yle.fi/uutiset/3-12129568>

10.10.2021: Kutsuntalakko, Koijärvi ja turkistarhaiskut tasoittivat tietä Elokapinalle – kansalaistottelemattomuudella on Suomessa pitkät juuret <https://yle.fi/uutiset/3-12132100>

17.10.2021: Kun Elokapina estää liikenteen Mannerheimintiellä, media saapuu paikalle – miksi kansalaistottelemattomuus pääsee valokeilaan? <https://yle.fi/uutiset/3-12140138>

19.11.2021: Poliisi selvitti toimiaan liittyen Elokapinan mielenosoitukseen lokakuussa – poliisipäällikkö: "Viestinnässä meidän tulee olla tarkempia" <https://yle.fi/uutiset/3-12196438>